

FAŠIZEM V HARLANU, KY., IN NEW JERSEYJU

NASILNA DEJANJA OBLASTI RAZKRIVANA NA SODIŠČU

Civilne svobodščine kršene unijskim delavcem v mnogih krajih dežele

AKO SI HOŠEJO UNIJE ZAVAROVATI SVOJE PRA- VICE, SE MORAJO POSLUŽITI POLITIČNE AKCIJE

Teror, ki ga uganjajo v Harlanu, KY., nad unijskimi delavci, in župan Hague v Jersey Cityju nad borci za svobodo govora, je postal tolikšen, da so posegla vmes zvezna sodišča.

Oblasti v službi operatorjev

Na obravnavi v Harlanu so unijski delavci pričali, da so bili odslovljeni, pretepeni in siloma vrženi iz kompanijskih hiš čim so pristopili v UMW. Kompanijski špijoni so izročali bossom imena članov, in tako je bil za zatrtje unije in organizatorične kampanje uveden s strani družb teror, v katerem je policijska, sodna in šerifova oblast v okraju Harlan (Kentucky) vztrajno sodelovala. Organizatorji so bili mučeni in izgnani. Enemu odslovljenemu delavcu je umrl otrok, ker ga kompanijski zdravnik niso hoteli zdraviti, drugih pa tam ni. "Se ti šika", mu je rekel boss, katerega je prišel prositi pomoči. "To imaš, ker se družiš s tako družbo (unijo)!"

Neupoštevani zakoni

Iz izpovedi prič pred zveznim sodnikom na obravnavi v Harlanu je dokazano, da omdotne premogovniške družbe ne upoštevajo nobenega zakona, ki delavcem jamčijo svobodo združanja, zborovanja in govora. Bilo je dokazano, da je policija pomagala kompanijskim gangsterjem terorizirati in pretepati unijske organizatorje in člane unije. Zagovorniki kompanij sicer trdijo, da so bili delavci odslovljeni vsled raznih prestopkov ali pa vsled nesposobnosti, ki so drži, kajti čemu so bili sposobni do leta 1937, ne pa več potem, ko so pristopili v unijo?

Unija že večkrat zatrtja s silo

Unija premogarjev je bila v Kentuckyju, West Virginiji in v mnogih drugih krajih že večkrat zatrtja s silo, oziroma je bila zatrtja v kali, ko se je zanj vršila organizatorična kampanja. V Kentuckyju in v nekaterih drugih kempah je bila zadušena v krvi. Enak boj kakor ga vodijo proti uniji operatorji v Harlanu, se vrši v južnih državah proti ostalim unijam v vseh industrijah. Toda ne samo v južnih, ampak tudi v vzhodnih in drugih. Lanska stavka jeklarskih delavcev je bila zadušena z oboroženo silo oblasti.

Izbrabljanje patriotizma

Iz južnih držav izganjajo organizatorje unij siloma pod

Stavke na Češkem

V Čehoslovaški je bilo lani glasom nedavno objavljene statistike delavskega biroja 437 stavk, v katerih je sodelovalo 111.246 delavcev. 86 stavk je bilo popolnoma uspešnih, 260 deloma uspešnih in 83 je bilo končanih brez uspeha za delavce.

Kitajske pralnice

V New Yorku lastujejo Kitajci okrog 1.500 pralnic. Skoro vse so majhne, v katerih dela le po par ljudi v vsaki.

pretvezo, da so "komunisti". V vsakem slučaju se jim posreči nahujskati posebno takozvani srednji sloj proti članom in odbornikom unij, ker so "nevarni amerikanizmu". V nasilnih akcijah si teroristi deno na glave kape veteranskih organizacij, posebno še Ameriške legije. Zato, ker so bili v armadi, smatrajo, da imajo pravico razbijati unijske shode, pretepati "radikalce" in mučiti unijske organizatorje. Normana Thomasa so v Newarku, N. J., obmetavali s gnilimi jajci in gnilimi paradizniki gangsterji, ki so nosili kape Ameriške legije. Policija pa, namesto da bi Thomasa protektirala, mu je ustavila shod in ga izgnala iz mesta. Enako se je pripetilo Thomasu in potem kongresniku O'Connelly v Jersey Cityju. Župan Hague svoje postopanje zagovarja s tem, da bo branil mesto pred rdečarsko invazijo CIO v vsakem slučaju in z njim enekage mnenja — trdi on, je velika večina prebivalcev. Dokazuje, da je prejel iz vseh krajev Zed. držav kupe pisem in brzojavov, ki mu odobravajo njegov "odločen nastop". Trdi, da so z njim vse organizacije veteranov, vse druge patriotične organizacije, cerkvena društva, trgovske komore itd. V svojem mestu je res nagnal skupaj več tisoč ljudi, ki so demonstrirali zanj in mu prirejali ovacije. Tako je župan Hague s svojimi fašističnimi metodami postal "junak dneva" in oboževan kot patriot. On je politično vplivna oseba, kajti drugače ne bi bil podpredsednik demokratske stranke.

Delavstvu manjka politična moč

V lanski stavki jeklarskih delavcev in v raznih bojih za civilne svobodščine so dobile unije in liberalni elementi nov nauk, da se bodo oteli fašistične nevarnosti in si zavarovali ustavne pravice le ako postanejo tudi politično močne. V ta namen je potrebno, da boj med CIO in AFL preneha, in da unije skupno s sedaj obstoječimi delavskimi strankami pomagajo zgraditi politično gibanje, ki bo v stanju varovati demokracijo in izvojevati delovnemu ljudstvu boljše življenjske razmere.

Potiskanje komunistov z vodstva unij avtnih delavcev

Predsednik unije avtnih delavcev Homer Martin pravi, da bo boj proti komunistom nadaljeval, dokler jih ne izrine s odborških mest in plačilne liste. Nekaj jih je že odstavil, toda niso vsi komunisti, kajti med odslovljenimi in onimi, katere bi še rad izrinil, so tudi taki, o katerih se ne more reči, da so agitatorji komunistične stranke. Da-li je v tem boju John L. Lewis na Homerjevi strani, ni jasno. On trdi, da njegov boj odobrava, kajti Lewis baje sam išče prilik, kako bi se iznebil komunistov s

HITLERJEV NAMESTNIK

Mar. al Herman Wilhelm Goering (na levi na tej sliki) je za Hitlerjem najmočnejša osebnost v nacistični Nemčiji. Sploh volja njegova beseda je toliko kot Hitlerjeva. Na levi je bivši avstrijski diktator Sayss-Inquartem.

DROBIŽ OD VSEPOVSOD

Roosevelt bo še kandidiral?

Norman Thomas je govoril v ponedeljek na konferenci Lige za industrijsko demokracijo, ki se je vršila v Forest Parku, Pa., ter ob tej priliki izrazil mnenje, da se mu vidi dokaj verjetno, da bo predsednik Roosevelt še tretjič kandidiral za predsednika. Thomas pravi, da bo demokratska konvencija 1940. l. najbrž kar "draftala" Roosevelta. Ob enem je dejal, da nimajo republikanci doslej še nobenega možnega predsedniškega kandidata, ki bi utegnil poraziti demokratskega kandidata v l. 1940.

Obravnava v Harlanu

Znani proces proti premogovnim podjetnikom v okraju Harlan v Kentuckyju, obtoženim kršenja Wagnerjevega delavskega zakona, se polagoma bliža zaključku. Zvezno pravdnštvo, ki je podprlo obtožnico z izjavami 128 prič, je zaključilo zaslišanje in na vrsti je zdaj obramba, ki bo skušala doseči oprostitev obtoženca. Le ti so obtoženi, da so podkupovali šerifove pomočnike, da so terorizirali organizatorje unije premogarjev (U. M. W.) v okraju Harlan, ki je dobil zaradi tega terorja priimek "krvavi Harlan".

Nova nesreča tepe ubogo Ktijsko

Iz Sangaja poročajo, da se je pridružila grozotam japonske invazije še ena nesreča, namreč povodenj v območju Rumene reke, ki je že silno na-

rasla in na več krajih v provinci Honan podrla nasipe in preplavila polja in vasi. S to povodnijo pa ni udarjeno samo prebivalstvo teh krajev, temveč tudi japonsko prodiranje proti Hankowu, začasno mu glavne mesto Kitajske. Izvedenci sodijo, da bodo Japonci prisiljeni k umiku in taktiko Kitajci, če bo reka dalje naraščala in docela podivjala, in da preti nevarnost več milijonom kmetom, ki prebivajo v ogroženih krajih.

Znanstvenika ubita

Angleški vojaški letalci so te dni našli v afriški pokrajini Tangajika ostanke letala, v katerem sta se ponesrečila angleška zdravnik dr. Charles F. M. Swynerton in dr. B. D. Burt, oba znana proučevalca spalne bolezni. Njuno letalo je treščilo na tla dne 8. junija in oba znanstvenika in njun pilot so bili na mestu ubiti.

Smrt carskega generala

Iz Metzja, Francija, poročajo, da je v neki okoliški vasi umrl bivši ruski carski general in pobočnik zadnjega ruskega carja Nikolaja II., Mihael Polzikov, star 71 let. Bivši general se je zadnja leta preživljal z obdelovanjem koščka polja. Njegovi pogrebniški so bili bivši carski oficirji, ki se prebijajo zdaj skozi življenje kot rudarji in težaki...

Letalo z devetimi mrtvci najdeno

Te dni sta dva californijska prospektorja našla ostanke velikega letala (Nadaljevanje na 3. strani.)

Italijanske izgube v Španiji

Poročilo italijanske vlade z dne 20. maja pravi med drugim, da je bilo v bitki pri Ebru v Španiji ubitih in ranjenih v dveh dneh 3.205 italijanskih vojakov. Italijanske izgube v Španiji so bile že do konca lanskega leta veliko večje kakor skozi vso njeno vojno v Etiopiji. Ni čudno, da se Mussolini tako togoti in robati proti francoski pomoči lojalistom.

Posledice nesmiselnega prepira v S. P.

V Readingu, Pa., kjer je stara socialistična trdnjava, sta si stale nasproti pri zadnjih primarnih volitvah dve listi socialističnih kandidatov. Zmagala je social-demokratska skupina. Dobila je 37 glasov na vsak glas nasprotno (bivše militantne) skupine. Ta neumestni boj je v Readingu povzročil tudi par tožba zaradi vprašanja kdo je upravičen do raznih ustanov socialističnih organizacij, kar delavskemu političnemu gibanju gotovo ni bilo v korist. Upanje je, da se obe struji spet združita in se lotita dela za socializem namesto da bi si prizadevale, kako škoditi druga drugi.

Kako je napredovala soc. demokracija v Pragi

Po sedmih letih so se 22. maja 1938 zopet vršile občinske volitve v Pragi.

Zanimivo je, kako je rastlo številno socialno demokratičnih volilcev v Pragi od leta 1923:

L. 1923.	33,460 glasov
1927.	47,103 glasov
1931.	66,922 glasov
1938.	77,577 glasov

V primeri z volitvami v parlament l. 1935. znaša porast socialno demokratičnih glasov v Pragi 10 odstotkov, v primeri z občinskimi volitvami leta 1931. pa 20 odstotkov.

Kakor je videti, je vzpon socialne demokracije stalen in v skladu s prirastkom prebivalstva.

Kriza v Belgiji

Belgija je v težkih zagatah, na svoj način v enakih, kakor Jugoslavija. Ves čas se je opirala na Francijo, a ko je Hitler spreminil svojo Nemčijo v militaristični kolos, je Belgija uvidela, da ji morda Francija v uri potrebe ne bo pomagala. Belgija je vsled tega proglasila nevtralnost svoje dežele v vsakem slučaju. Hitler ji je obljubil spoštovati nevtralnost. Po zadnjem padcu vlade je sestavil nov kabinete socialist Spaak. Dal je socialistom štiri mesta, druga imajo člani koalicijskih strank.

Občinske volitve na Čehoslovaškem so končane

HENLEINOVA SUDETSKA STRANKA POTEGNILA ZA SEBOJ VEČINO NEMŠKIH GLASOV. PORAST SOCIALISTIČNIH GLASOV DRUGOD

Minulo nedeljo so se vršile na Čehoslovaškem zaključne občinske volitve, na katere je zrl ves svet v napetem pričakovanju, ker so imele pokazati, kako močna je Henleinova Sudetska stranka, s katere pomočjo skuša Hitler pobasati v svojo malho vsaj tisti del republike, kjer so naseljeni večinoma Nemci, vključivši Pilsen, kjer se nahajajo znane škodovne municijske tovarne, ki povzročajo hude sline nemškimi militaristom; in obenem demonstrirati, kolikšno oporo uživa med narodom vlada premijerja Milana Hodže, ki je zadnjič z mobilizacijo obrambnih sil republike tako odločno pokazala pest Hitlerju, da so ga vsaj trenutno minile želje, poseči po čehoslovaškem zalogaju. Volitve so izpadle, kakor je bilo pričakovati, so-deč po prejšnjih volitvah: Henleinova nacistična stranka je potegnila za seboj veliko večino nemškega elementa, dočim so povsod drugod zmagale vladne stranke, izmed katerih so najbolj napredovali socialisti in nacionalisti, tako, da se lahko reče, da je večina čeških in slovaških volilcev izrekla zaupnico vladi Milana Hodže.

Anglija imela opazovalce
Nedeljske volitve so v splošnem potekle jako mirno. V krajih z nemškimi prebivalstvom so henleinovci uprizorjali volilne nemire, dočim so drugod potekle volitve brez vsakega pompa. Do izgrediv je prišlo samo v enem kraju, namreč v Märšich-Schönbergu, kjer je okrog 50 henleinovcev začelo rabuko, kričec: "Policija pretepa naše ženske", toda policija je kmalu napravila red in razpršila srborcite nacije. V boju, ki je nastal, ko so naciji naskočili policijo, je bilo ranjenih pet policistov in devet demonstrantov.

Samo en slučaj izgrediv

Evropa bi bila zelo hvaležna tistemu, ki bi ji znal točno odgovoriti na to vprašanje. Kako se bo zdaj obnašal Hitlerjev pomagač Henlein? Ali bo vztrajal pri pogojih, kakršne čehoslovaška ne bo mogla sprejeti, ako se noče odreči svoji suverenosti in postati Hitlerjeva vazalka? In če se to zgodi — in če vlada te pogoje odkloni, kar se pričakuje — kaj bo storil Hitler? Ali bo pognal proti mladi republiki nemško

Pater Hlinka pogorel v Bratislavi

Zanimivo je, da je Henleinova stranka najbolj napredovala v Bratislavi, največjem mestu na Slovaškem, kjer je dobila pri občinskih volitvah 1935. l. 5.000 glasov, v nedeljo pa 15.000, torej celih deset tisoč več. Avtonomistična stranka patra Hlinka, ki ribari v kalnem in je skušal izrabiti zadrege, v katerih se nahaja mlada republika, v svoje politične namene, je pa baš v Bratislavi doživela nemilo razočaranje: dobila je samo osem tisoč glasov. Zmagala je pa v Bratislavi koalicijska vladnih strank, ki je potegnila za seboj več volilcev kakor Henlein in Hlinka skupaj, namreč 25 tisoč.

Naciji pretiravajo

Računarji Henleinove nacistične Sudetske stranke so izračunali, da se je udeležilo vseh

Kaj pa zdaj?

(Nadaljevanje na 3. strani.)

DVA OBRAZA "NEVTRALNOSTI" ZEDINJENIH DRŽAV

Japonska kupuje v Zed. državah skoro trikrat toliko municije kakor Kitajska. Uporablja jo v svoji osvajalni vojni na Kitajskem. Španski lojalistom, ki se branijo pred fašistično invazijo, pa ameriška municija ni naprodaj, ker smo "nevtralni". Nemčiji in Italiji seveda je na razpolago, da z njo zalagata fašistično armado v Španiji.

Vojni aeroplani, ki jih Japonska kupuje v Ameriki, sipljeje bombe na civilno prebivalstvo v kitajskih mestih. Konec se je ameriška vlada zganila vsaj toliko, da je apelirala na tovarnarje, ki lastujejo ameriške aeroplanke tovarne, naj ne prodajajo vojnih letal tistim državam, ki jih uporabljajo za klanje civilnega prebivalstva. Ampak čemu Roosevelt ne proglasi "nevtralnosti" v sedanji vojni v Aziji, kakor jo je v Španiji? V slednji se mu je znje mudilo. Potegnila ga je angleška vlada, katera želi, da general Franco čimprej zmagaja. Cimmanj pomoči in municije dobe lojalisti, toliko prej postane Španija fašistična in rešena "komunistične" nevarnosti.

Iz teh dveh slučajev vidimo, da je politika kapitalističnih vlad zmerom nepoštena in hinavska, kakor je nepošten ves kapitalistični sistem.

PROLETAREC

LIŠT ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75, za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in člani morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz.
Business Manager: Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Sovjetska Rusija

Kdo je sovjetska Unija? Mnogi se vedno smatrajo, da je USSR v resnici Nikolaj Lenin. Današnji pravoverni komunisti menijo, da je Rusija Jožef Stalin. Proletarec je vseskozi dal obema priznanje, katero jima gre — a tudi kritike ni zametaval, kakor je ni, dokler je bila Nemčija kajzer, in jo glede Nemčije ne zametava sedaj, ko je Nemčija istovetna kot Adolf Hitler.

V Majskem Glasu smo priobčili karikaturu, "Obraz Evrope". Na nji so trije diktatorji, in so trije diktatorji, vzle temu, da je Stalin zraven.

Klub št. 115 JSZ v Detroitu protestira proti dotični sliki v Majskem Glasu in ugotavlja, da so hodili po njemu.

Kdo je hodil po Majskem Glasu? Bartulovič, ki ga v protestu omenjajo? Ali le nasledniki Bartuloviča, ki bodo čez leto ali dve prav tako od novih pravovernih proglašeni za izdajalce in kar si že bode?

Ali more kdo v dotičnem besedilu v "M. G." izslediti kaj sovražnega proti sovjetski Uniji?

Dalje klub št. 115 JSZ graja Willardov satiričen članek v Majskem Glasu?

Kdo je Oswald Garrison Villard?

Prijatelj sovjetske Unije kot malo takih. In skoroda nihče izmed liberalcev v Zed. državah ni storil zanjo več kakor Villard. Ampak on je humanitarer in ne verjame in ne bo verjel, da so bile eksekucije, v katerih so padli ducati Leninovih tovarišev pod obsodbo "izdajalcev proletarske domovine" upravičene, že zato ne, ker ne verjame v smrtne kazni.

"Proletarec" je bil — ako nas spomin ne vara, prvi jugoslovaneski list, ki je podvel organizirano kampanjo za zbiranje prispevkov v pomoč po suhi prizadetim v sovjetski Uniji. Vse do centa je poslal v nabrani namen. Ne pa tisti ljudje, ki "hodijo po Majskem Glasu", dasi jih je ravno Villard, ki je bil tedaj urednik revije "Nation" kot NACELNIK posebne preskovalne komisije VLEKEL iz blata.

Klerikalci uče: "Kdor mene napada, boga napada." To je bil in bo zmerom napačen evangelij. Kdor je za demokracijo, naj bo vendar v stanju prenesti tudi kake pikre opazke. Ni pravično zahtevati svobode govora in tiska samo zase in jo odrekati drugim — in prav gotovo niso take zahteve sovjetski Uniji v nikako korist. Je pa čisto pravilno, da je klub št. 115 JSZ izrazil svoje mnenje in da je nam oznani — kako so hodili "Majskem Glasu", po edino izrazito socialistični jugoslovanski reviji v tej deželi.

Demokracija v Kentuckyu

Harlan County v Kentuckyu je eden izmed najbolj znanih okrajev v ameriški Uniji. Znan radi tega, ker je bila svoboda v njemu za delavce leta in leta najbolj zatirana. Na obravnavi se je izkazalo, da je bila vsa državna oblast stoddsto iz delodajalca (premogovniških družbami). Izvolili so jo kajpada delavci, ki so morali potem trpeti pod njo.

Civilizacija

Nemčija, Italija in fašistični del Španije se smatrajo za popolnoma civilizirane države. Z njimi vred se baha s "civilizacijo" Japonska. Svojevsto te "civilizacije" je — no kaj? Napadi na civilno prebivalstvo.

Kazen, ki le malo zaleže

Zvezni kongres je določil v varstvo bogatinov smrtno kazen za zasacene ugrabljivce. Toda smrtna kazen ni odpravila vzrokov za zločinstva te vrste. Vsled tega se bodo ugrabljenja nadaljevala in ljudje bodo poročila o njih čitali z naslodo, ker smatrajo vesti te vrste za najbolj zanimivo štivo.

Kandidati za Mojzese

Ali ni čudno, ali je čudež: ljudje, o katerih niste čuli nikdar prej, se kar iznenada prikažejo pred vami in se vam oznanijo za rešitelje, ki vas, kakor Mojzes, povedejo iz puščave v obljubljeni deželo.

"Kompanijske unije"

Kadarkoli sta si v enem ali drugem podvzetju v sporu tekmujoči uniji CIO in AFL, očita ena drugi, da je "kompanijska unija".

Kaj je kompanijska unija? Organizacija, ki jo kontrolirajo bosji za koristi gospodarjev.

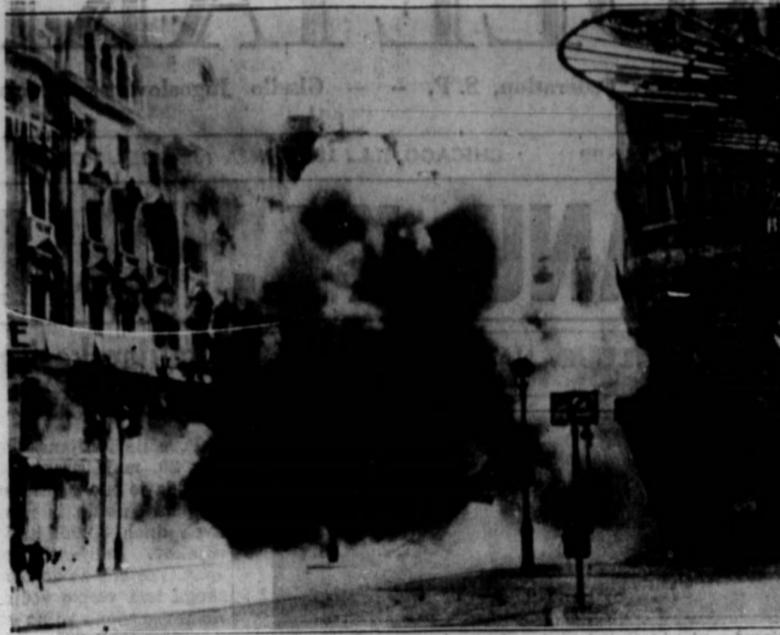
Kajpada, bosji tega nikoli ne priznajo. Oni so "strogo nevtralni".

Nevednost mase zaveznik tiranov

Ni ga borca za pravice človeka, ki bi mu neštetokrat ne zagrenili življenja tisti, za katere se je boril. Ista nevedna masa se je polna navdušenja klanjala tiranom in jih slavila in to počne še danes. Nevednost je temeljni sovražnik človeške civilizacije in podpora vsemu, kar škoduje človeku in kulturi.

Ako je socializem zanič, čemu se kapitalizem ne pobriga rešiti sveta iz krize in pomanjkanja?

TUDI PAPEŽ PROTESTIRA

Prošle tedne so fašistični vojni letalci spet pobili ali ranili tisoče izmed civilnega prebivalstva. Papež je znova protestiral pri generalu Francu, enako Francija in Anglija. A nič ne pomaga. Trdijo, da je Franco pri

em brez vpliva, kajti fašistični letalci v Španiji izpolnjujejo lo Mussolinijeva in Hitlerjeva povelja. General France bi sploh ne imel armade, ne vojnih letal in ne nad polovico Španije v svoji posesti, ako bi njegove vojne ne vrtilo Nemčija teh Italija.

Kaj je z mladino?

Mladina je naš up in naša nada! Tako govori skoraj vsak slavnostni govornik, ki se hoče prav posebno odrezati. Mladina je naša bodočnost, še dostavni navadno z neko resignacijo. V tej pritaženi resignaciji vendar tiči očiček, kako smo uvajali mladino v javno življenje in kakšne kulturne pogoje smo ji nudili, da se usposobi za "našo bodočnost". Ali smo sodelovali z njo in jo uvedli ne v demagoško, ampak v pošteno delo in k poštenemu sodelovanju?

Tu, spoštovana javnost, spoštovana vzgoja in vsi spoštovani vplivi, je velika vrzel, neskončna praznota, ki jo povzročajo puhle glave kulture in vzgoje.

Ne mislimo tukaj na vzgojitelje, tudi ne na kulturne delavce, ampak na sistem brez pozitivizma, na sistem nagajke in dresure, ki rodi žalostni sad duhovne anarhije. Sistem sam vzgaja in pripravlja za javno življenje neprilavljeno in nesposobno mladino.

Kako naj bo ta naša — bodočnost temelj razvoju v kontinuiteti (nepretrganosti)? Svobodomiselnosti in pravično čuteča mladina je polna idea-

lizma ter se navdušuje za vse lepo, pravično in pošteno. Te ideale bi morala vzgoja podpirati, jih uvesti v realno življenje in mi bi potem lahko s ponosom kazali na mladino in se zanašali nanjo. Godi se pa nasprotno. Odreka se mladini pravico do sodelovanja v javnosti in jo zavrača na pota, ki so nasprotna čutilom mladine. Zaradi tega se mladina odtuji in hodi svoja pota, o katerih misli, da so idealna in prava.

Temu nedostatku pa ni vzrok le vzgoja, ampak tudi sterilnost ljudi, ki se uveljavljajo v javnem življenju. Sterilnost se izraža zlasti v tem, da se mladino ozmerja in opsuje, če je kakorkoli dala izraza svojo idealizmi, naj je ta že utemeljen ali ne.

S to taktiko se mora prenehati. Danes imamo dobo socialnih problemov. Ti problemi niso le izmišljotina fantastov, ampak so najbolj realno vprašanje razvoja, ki se ne more negirati več. Mladino je treba uvesti duhovno v te probleme, z njo delati, sodelovati. Pa bo idealizem mladine koristil razvoju človeške družbe. (Delavska Politika.)

Načela in taktika

PROTI BREZNACAJNEMU ALI KONJUNKTURISTIČNEMU KRITIZIRANJU

Nesrečni besedi načela in taktika se v javnem življenju rabita prav često. Časih zmiselnost, časih pa tudi tako nezmiselnost, kakor bi te kdo udaril s polenom po glavi. Oba izraza sta prešla v splošno rabo ter sta obenem izgubila jasnost. Rabita se pogostoma prav smešno. Le prevečkrat utemeljuje kdo svojo navadno trmo z načelom ali načelnostjo taktike, čeprav nima prav nič opraviti z vprašanjem, o katerem se govori ali razpravlja.

Načelo v pravem pomenu besede znači vendar nekaj več, nekaj pozitivnega. Znači zvestobo do neke ideje, ideologije, programa ali problema. Kdor se hoče po načelih ravnati ali jih zastopati, ne sme ničesar ukreniti ali delati, kar bi jim škodovalo ali oviralo razvoj v njih pravcu. Tak človek, ki ostaja dosleden v svojem znanju, je načelen, štiti svoja načela. Tak človek je principijelen, pravimo navadno.

Načela sama, če jih zapiramo v "kamrico" svojih možganov, pa še nikakor niso vse. Če dremljejo v možganih ali, če jih odlagamo na papir, še niso postala življenja, še ne prerajajo človeka. Za vsako idejo, za vsak problem je treba življenja, delovanja in boja. Brez boja ne zmagujejo niti zdrava načela in problemi, ker je vse to le produkt življenjskega

boja, ki se vrši v naravi ali stvarstvu.

Tu prihajamo na drugo vprašanje. Na vprašanje boja za ideje in probleme, ki so najtesneje povezani z razvojem. Izločitev iz boja pomeni smrt. To je naravni zakon. Zato pač vztrajamo vsi, ki hočemo živeti, na boju za uresničenje svojih velikih idealov.

Zopet pa ni vseeno kako vodimo ta boj. Način boja za načela pa imenujemo taktiko. Od načina boja za ideale ali probleme je preveč odvisno, kako zmagujejo naša načela. Dobra ali slaba taktika lahko pospešuje ali pa tudi poslabšuje razvoj v našem pravcu. Vsekakor je pa boljša tudi najslabša taktika, kakor spajanje. Naš socialistični voditelj Avgust Bebel je rekel na socialističnem kongresu, da lahko menjamo svojo taktiko štiriindvajsetkrat na dan, če razmere to zahtevajo in koristi našim načelom.

Ne smemo pa misliti, da je taktika prazna stvar. Tega ne misli niti gornji izrek.

Taktika je jako važno vprašanje v javnem življenju sploh, še bolj pa v našem gibanju. Pri določevanju svoje taktike se moramo vedno vprašati dvoje: prvič, ali bo naša taktika družila in koristila propagandi za naša načela in drugič, ali morda ne bo škodovala, če poplašamo od svojih načel? Vse,

kar izpodkopava naša načela je slabo, vse, kar družiti ljudi, načela krepi in širi je koristno. Čeprav nekoliko po ovinkih. To se pravi z drugimi besedami, da se ideje in problemi ne smejo nikdar ponjžati, marveč le braniti in krepiiti svoje pozicije z udeleževanjem, kjerkoli je mogoče.

Taktike imamo torej v glavnem dve vrsti. Načelno taktiko, ki pretehta vse okolščine in ravna tako, da družiti, podpira in koristi ideji ali problemu neodvisno od tujih vplivov. Načelna taktika se imenuje, ker štiti svetost načel ali principov. Druga taktika pa je nedosledna, neznačajna ali konjunkturistična. Ta ima pa veliko zlo, da popušta v načelih, se prodaja proti koncesijam in s tem razkraja ideje in probleme, ki bi sicer ob doslednosti, propagandi zanje in živem boju lahko sijajno uspevali in objemali vedno več ljudi.

To sta dve silno važni vprašanji v vsakem gibanju. Načelna in taktika sta dva neločljiva pojma. Vsek zase ne pomenita nič. Vsako gibanje mora imeti načela in taktiko. Načela, da ve, kaj hoče, taktiko pa, da uravnava svoje boje zanje koristno. Če ni enega ali drugega, je vse skupaj le diletantizem par prismojenih glav ozirama nesposobnih ljudi.

To smo hoteli povedati, ker vemo, da brez življenja ni boja in pravice, ni napredka, ni zdravega razvoja.

Naj si zapomnijo to vsi in mi! (Delavska Politika.)

Piknik kluba in "Zarje" in druge aktivnosti

Cleveland, O. — Po dolgi zimni nas je naposled spet obiskala pomlad in človeka vabi ven iz mesta, v zeleni gozd, kjer ptičji zbori radostno pojo slavo Vesni. Čas piknikov je tu! In v nedeljo dne 19. junija boste imeli priložnost izlet v našo prijazno okolico, ko bosta priredila klub št. 27 in "Zarja" piknik na znani Pintarjevi farmi.

V cievejanski okolici skoro da ni bolj prijaznega in priljubljenega pikniškega prostora kot je Pintarjeva farma. Prostor je v senci košatih dreves, je blizu mesta in transportacija je lahka. Še posebno prijazen je pa tedaj, kadar tam prirejata piknike naš klub in "Zarja", ker nikdar ne manjka družabnosti, petja, govoranc, balincanja in vsega drugega, kar spada k pravemu slovenskemu pikniku. Vsega tega bo dovolj za vse posetnike tudi prihodnje nedelje, saj se odbor pošteno trudi, da pripravi in uredi vse tako, da boste imeli čim več zabave.

Barbičeva godba bo skrbelo, da tistim, ki jih bodo podplatili srbeli, ne bo treba mirovati. Za tiste, ki se bodo želeli poslužiti tega piknika, bodo vozili brezplačno "troki" od konca Nottingham "štrikare". Klub št. 27 in "Zarja", kot delavski celici, vabita naše delavsko zavedno občinstvo k

čim večjemu posetu in to ne toliko zaradi finančne, kakor moralne strani uspeha. Pridite in pokažite, da vas je mnogo, ki mislite in čutite tako kakor mi — kakor razredno zavedni delavci — in strnite se z nami v močno delavsko četo! Več ko nas bo v nedeljo skupaj, bolj se bomo počutili in bolj vesela bo zabava.

Za inji petek po klubovi seji je predaval naš mladi sodrug Milan Medvešek o Stalinu in sovjetski Rusiji. V jako zbranim in skoro nepristranskem govoru nam je orisal karakter delavskega diktatorja Stalina in ogromne dežele, nad katero vlada. Milan veliko čita in ima dar preojanja, zato ga je lahko poslušati. Njegova izvajanja so naredila na nazvoče zelo dober vtis. Prejšnji mesec je pa predaval o nacijskem diktatorju Hitlerju. Obakrat se je izkazal za dobrega proučevalca obdelanih predmetov in beseda mu je tekla gladko.

Klub št. 27 je bil aktiven pri razpečevanju Majskega Glasnika in je razpečal kvoto, ki mu je bila določena. Kakor drugokrat, je bil tudi to pot s. Anton Jankovič med najbolj pridnimi.

Naš mladinski odsek je organiziral zadnjo nedeljo "hike" v Chagrin Falls Rezerve. Izleta se je udeležilo okrog trideset fantov in deklet.

Mladi pevci "Zarje" so nastopili na slovenskem radijskem programu na postaji WGAR, ki se oddaja ob nedeljah popoldne, in sicer trikrat v zadnjih dveh mesecih. Peli so Josephine Turk, Sophie Turkman, Jennie Perušek in Tony Podobnik. Njihovo petje je bilo vselej izborno. Jennie Perušek je "še mlada" v Ameriki, sem je prišla komaj pred enim letom, je nova naša pevka, fina sopranistinja in se je vezbala v petju že v stari domovini.

"Zarja" je tudi sodelovala pri programu v pomoč španskim lojalistom, pri prvomajski proslavi s češkim zborom "Vojan" in pri prireditvi za novi Dom v Euclidu, O. V bližnji bodočnosti bo nastopil celotni zbor na radijski postaji WHK v Clevelandu. Dan in čas sporočimo pozneje. Zbor se obenem pridno vadi za prihodnji jesenski koncert s spevoigro in drugimi glasbenimi točkami. — Leo Poljšak.

Izlet na Stanovnikovo farmo

Waukegan, Ill. — Tukajšnji socialistični klub št. 45 JSZ priredi piknik v nedeljo 19. junija na Stanovnikovi farmi. Komur prostor ni znan, naj mu služi sledeči kazipot: peljite se južno od North Chicago in vzemite 92. cesto. Ko se pripeljete do Five pointa, kjer se cesta križa na pet strani, vzemite ono, ki drži v zapadno smer in se peljite do drugega železniškega križišča, pa ste na Stanovnikovi farmi, ki je na levi strani ceste. Pripravljali odbor vabi vse v North Chicago, Waukeganu in sosednih naselbinah, da pridejo na piknik. Pričakujemo, da se ga

udeleži tudi nekaj čikažanov in Milwaukeečanov. Ves prebitek porabi klub za delavske koristi. Pomaga stavarjem, španskim lojalistom, obrambnim in drugim delavskim akcijam, kolikor mogoče. Aprila to leto je poslal dve mladenki v socialistično šolo v Milwaukee, namreč hčer s. Judniča in hčer s. S. Salomona. Na zadnji klubovi seji je nas presenetila s poročilom o tej šoli. Članstvo jo je z zanimanjem poslušalo. Mi se starimo in treba je pridobiti mladino, da bo nadaljevala z našim delom.

Iz opisane dela, ki ga vrši klub, je očitno, kako potrebne so take organizacije.

Klub je vsako leto skroplil, da so bili udeleženci naših piknikov dobro postreženi in da ni manjkalo zabave. Tako bo tudi na prihodnjem pikniku dne 19. junija. John Mahnič in M. Judnič bosta pekla "indijansko prato" in sodružica Mahnič jo bo servirala. Pavel Peklaj bo nadzornik in pazil, da se Mahnič in Judnič ne bosta skregala pri svojem delu. Peklaj bo imel čez tudi pivilnico. Torej na svidenje.

Oglaševalni odbor.

Poročilo iz našega gibanja

Cleveland, O. — Klub št. 49 priredi izlet ali piknik v nedeljo 31. julija. Vršil se bo na lepi Jos. Petricovi farmi na Bishop Rd. Ta kraj je kakor nalašč za take izlete. Je blizu in ima mnogo drevja. Vabimo vas, da si rezervirate ta dan za poset našega piknika. Plesalcem preskrbimo dobro godbo in urejeno bo tudi za balincanje. Dalje se bo odbor potrudil, da ne bo nihče gladen ne žejen. Pikniški kraj je velik, torej bo dovolj prostora tudi za avte. Klub št. 49 ni priredil piknika že več let, zato se nadejamo, da se boste tega udeležili v toliko večjem številu.

Slovensko delavstvo bi moralo stati na straži in se boriti za svoje pravice kot še nikoli poprej. Učiti se moramo, da je rešitev človeštva iz današnje kaosa le v znanstvenem socializmu. Zato je mlachnost delavstva kvarna njim samim. Tudi nam mora biti jasno, da socialnih problemov ne bodo rešili razni reformatorji, pač pa le za socializem izvežbano delavstvo. "Proletarec" nas o tem poučuje in se bori proti nasprotnikom delavstva že 33 let. Naš klub se tega zaveda in ve, da "Proletarca" moramo ohraniti. Del prebitka našega prihodnjega piknika gre v podporo "Proletarcu".

Zato vas vabimo ponovno, udeležite se ga. Več o pripravi za ta izlet bo v eni prihodnjih številkih tega lista. J. F. D.

Cenzura pod Francom

Tiskovni zakon v fašističnem delu Španije določa, da so za vsebino vsakega članka odgovorni z vso svojo imovino pisec članka, urednik in pa lastnik časopisa.

Ali ste naročnino na Proletarca že poravnali?

VSI NA PIKNIK
KLUBA ŠT. 27 JSZ IN PEVSKEGA
ODSEKA "ZARJE"
V NEDELJO 19. JUNIJA 1938
V PRIJAZEN HRASTOV GOZDICEK NA
PINTARJEVI FARMI
CLEVELAND, OHIO

Sporod: GOVORI, PETJE BALINCANJE IN PLES

Zavedno delavstvo vabimo k obilni udeležbi
Brezplačna vožnja s trokom od Nottingham ulične kare na prostor

IVAN VUK:

V TRAVNIKU

(V PRESTOLICI VEZIRJEV.)

"Kaj je Travnik, kakšen je Travnik", je vprašala gospa Marija, ko smo se peljali iz Sarajeva v Travnik.

Publicist Džeko Stefanović razlaga:

"V Ljvnu ne kažejo denarja, v Bugojnu ne konj, a v Travniku ne pameti", pravi ljudsko izročilo. In resnično: Travnik zdaj ni več nekdanji sedež vezirjev, zdaj je kakor ostala mesta in trgi. Travniška pesem: "Hej, kaj se mi je Travnik zameglil", ni pesem razposajenosti, kajti Travnik se je v resnici zameglil in to prav resno, a ne od megle, ne od veselja, ne od udobnosti, ampak od bede in siromaštva.

Po svoji socialni strukturi je Travnik Meka, Rim, Tel Aviv in predvojna Moskva. Mesto blaženih. Tu se odpirajo cerkvena vrata prej preden se odpre kakršen koli drug lokal. Zgodaj v jutru bosonoge ženske z dojenčki v naročju prehodi desetine kilometrov do Kalvarije, kjer so jezuiti postavili kapelo. Tudi na Bukovici, na Gospodinem Vrhu so postavljene kapele. Na križpotih so razpela.

Povsod okrog Travnika, kamor koli pogledamo skozi okno vlaka, so polja in planine, po katerih teče majhna zlatonosna reka Lašva.

"In je v nji zlat", je vprašala gospa Marija.

"Res", je rekel publicist Džeko. "Izpira se pesek."

"To se trgajo ljudje za to delo", se je zanimala gospa Marija.

"Veste, malokoga izmed Travničanov se je lotila zlata mrzlica. Glejajo samo. Glejajo kako preiskujejo reko, posebno tam pri Gluhi Bukovici. Pastirji se pa smejejo."

"Najbrže ne vedo, kakšen pomen ima zlato", je rekla gospa Marija. "So pač pastirji."

Džeko, publicist, se je nasmejal:

"Za nje je zaželjeno zlato ne tisto, ki leži v reki, ampak v dobro krmiljenih volih." Nato je pristavil: "Travnik pa ni znamenit po svojem zlatu, ampak radi svoje vezirščine. Orientalna salonsčina, gospodstvo in veličanstvo je bil Travnik. Danes sicer ni nič več od gospodstva begov in ag. Valjar časa je zmel počasi staro plemstvo, ki ni moglo, kakor nobeno, razumeti sedanjosti. Tudi agrarna reforma je mnogo, ali morda največ k temu pripomogla. Zadnji dve leti se sicer obzirno postopa s tem vprašanjem. Mali kmetje so dobili svoje in prav je bilo, kajti odvisni so od svojega poljedelstva, ker so bili v zelo siromašnih razmerah."

"Kaj pa mladina", je vprašal Matevž.

"Mladina se priiagodeva novim časom. Starci travniški, begi in age se zbirajo po kavarnah. Tiho in dostojanstveno razglabljajo o preteklosti. Sedanjost jim je tuja in nerazumljiva. Upirajo se, branijo in vzkipe ter so kakor Don Kichot, trudeči se, da bi zaustavili valjar časa."

Sedli smo v kavarno. Publicist Stefanović nam je tihomagnil in z očmi pokazal k miži v kotu.

"Ali naj povabim tiste tri starce k nam?"

"Prosim", je rekel Zdravko. Starci so prisledni, seznanili

smo se in čutili smo vsi nekako spoštovanje do teh častitljivih postav s turbani na glavah, prepasani z oguljenimi židanimi pasovi. Zanimali so se od kod prihajamo in ko smo povedali, so se jim prijazno svetile oči. Govorili so z nami, kakor bi molili akšamluk-večer- no molitev.

In eden iz teh treh starcev, ko ga je Zdravko napeljal na njegovo mladost, je pripovedoval:

"Otrok sem bil. Ko sem prišel domov iz šole, me je oče prijel za roko in govoril: Pojdiva sinko, na polje, da vidiš kaj je vse naše. Oddša sva. Prišli so tlačani, zbrali so se vaščani — in naju sprejeli. Prod nama so se razprostirali travniki in njive v nedogled. Vse je duhtelo. Čutilo se je bogastvo meseca junija..."

Beg je srknil kapljico rakije.

"Sinko, je rekel očka, sinko, vse karkoli vidiš, vse je tvoje. Razveselilo se mi je srce, zapela je duša. Desetisoč dunov (oralov) zemlje! Eh, veste, v meni je bilo kakor da je nekaj zaigralo, govorilo: Junak si, junak, ker je vse to tvoje! V vetriču se je, kakor preroku, majala očetova brada..."

Zopet je srknil rakije. Siroko, drhteče, je zamahnil z roko. In oče je govoril: "In gozdovi, sinko, 1600 hektarjev — vse to boš imel. Beg bodeš, beg in človek..."

In sledila je zgodba o begovih konakih (stanovanjih) v Travniku. Ti konaki so bili vedno odprti za popotnika-človeka. Pogoščen je bil s pilavom na ovčjem mesu narejenim. Če je popotnik-mosafir bil žejen in lačen, je bil postrežen bogato z jedajo in pijačo. Če je bil raztrgan, se ga je obleklo."

Kakor povsod, tako je tudi v Travniku bilo plemstvo od Boga. Beg je bil plemič. Istotako aga. Baviti se s trgovino, je bila sramota. Še večja sramota je pa bila, če bi se bavil z obrtjo. Prva, druga in tretja sofa (miza, razred) je bila garancija, ščit plemenitv begov in ag.

Pravemu plemiču je pripadala prva sofa in smel se je baviti izključno s športom: lov na sokole, jezda in druga taka junaštva. To je bila izpolnitev življenja. Vse vrste zabave — tudi lov in jezda ter vsak drug šport so bile znak udobnosti in ugleda. Radi udobnosti in ugleda so se prirajale dirke v vrečah, skakanje in plezanje na drevo z lejem pomazanim kakor pi nas Slovincih mlaj. To vrsto športa so morali v skupinah izvrševati kmetje in cigani.

Za ugled in udobnost so imeli begi mnogo smisla. Niso hazardirali ali pijančevali, pa tudi babjki niso bili.

Pri obiskih se je bahalo z bogastvom. O tem se pripoveduje zanimiva anekdota.

Nek hercegovinski beg je obiskal bosanskega bega. Pri bosanskemu begu se je gostoljubje izražalo v moči, sijaju in bogastvu. Zato je bosanski beg, ko je bil pri njemu na obisku hercegovski beg, naročal slugi:

"Prinesi nam čibuko, Meho!"

"Katero, efendi?"

(Konec prihodnjič.)

KRALJ, KI JE BREZ VELJAVE

Mala "periona" na levi gornje slike je italijanski kralj Viktor Emanuel. Mussolini mu je ob zadnjem Hitlerjevem obisku dovolil, da naj bo nemški firer kraljev gost. Vleču temu je bil Emanuel čisto navadna figura, kot jasno izpričuje gornja slika.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Chicago, Ill. To pot bomo začeli z agilitnostmi v naši "mali vasi". Ne sicer z namenom, da hočemo stati v ospredju, pač pa ker so nam naše beleške tako nanesle. Naj začnemo z naročninami. Naš pomožni upravnik Jože Drasler je te dni dobil 5 naročin, Angela Zaitz 2, Ivan Jontez 1, Donald J. Lotrich 1 in Chas. Pogorelec 2. Na južni strani (Pullman) sta bila pridno na delu z razpečevanjem Majskega Glasa Anton Zaitz in Peter Vrhovnik. Prodala sta vsak 10 iztisov. John Spohar je pripeljal \$1 tiskovnemu fondu in \$1 za šapnske borce.

Frank Zaitz, dolgoletni urednik Proletarca in drugih naših publikacij, in soproga Angela, sta ta teden odpotovala na obisk za nekaj tednov v stari kraj, kjer posetita svoje ce ter se malo porazgledata po Jugoslaviji in drugih krajih Evrope. To bo njunin prvi obisk rojstnega kraja po dolgih letih. Obenem želimo srečno pot, dober počitek ter veselo svidenje ob povratku.

Uredništvo Proletarca je začasno prevzel Ivan Jontez iz Clevelanda. Ivana nam pač ni treba našemu delavstvu še posebej predstavljati. Znan je nam vsem iz svojih spisov v naših publikacijah in drugih listih. Upravištvu mu kliče dobrodošel!

Sharon, Pa. Iz tega mesta sta se zadnje čase oglasila kar dva naša zastopnika: Anton Zidanšek z dvema naročninama ter Jože Cvelbar, kateri je poslal 3 naročnine ter novce za prodanih 30 izvodov Majskega Glasa.

Elizabeth, N. J. Tudi tu ysi ne spimo, čeravno smo v državi, v kateri kraljuje Frank Hague, would be ameriški diktator in posnemovalec Hitlerja. Za to skrbi med drugimi Andrew Spogar. Zadnji teden je poslal dve naročnini.

Barborton, O. Mike Kopach je poslal še dve naročnini. Pravi, da se v kratkem spet oglasi.

Sheridan, Wyo. Od tu se je oglašil naročnik Anton Potonik. Obnovil je naročnino, naročil Majski Glas ter prispe-

val 75c v tiskovni sklad.

Johnstown, Pa. Andrew Vidrič se je spet oglašil z eno naročnino.

Indianapolis, Ind. Od tu je poslal dve naročnini Anton Ivančič.

Waukegan, Ill. Martin Judnič je še zmerom na agitaciji. Zadnji teden je poslal 4 naročnine.

Givard, O. Tudi John Kosin, ki redko kdaj izostane, da bi ne bil omenjan v tej koloni, je zadnji teden poslal dve naročnini.

Newburg, O. Joseph Lever je poslal novce za 50 Majških Glasov. Pravi, da bo tudi z agitacijo šlo bolje naprej čim se razmere nekoliko izboljšajo.

Salem, O. Frances Mihevc je poslala novce za prodane Majske Glase in zraven \$1.05 podpore listu, katere je nabrala med somišljeniki.

Milwaukee, Wis. Joseph Vidmar je poslal 1 naročnino. Pravi, da se bo več šlišo tudi od tam čim se razmere nekoliko izboljšajo. Za enkrat je trda z agitacijo, ker je večina delavcev brez zasluzka.

Klub št. 45 vabi

No. Chicago, Ill. — Narava se je počasi le obudila in sezona piknikov je tukaj. Društva, klubi, razni odseki, družinske grupe itd., so si že ali si pa še bodo določili dneve za svoje piknike.

Klub št. 45 JSZ priredi svoj piknik 19. junija, kakor je že bilo poročano. Piknik bo na navadnem prostoru, kjer jih klub prireja že več let, to je, na Stanovnikovi farmi. Kje je Stanovnikova farma ni potrebja pojasnjevati, ker je tukaj splošno znana. Ako pa sebo žel udeležiti piknika kdo izven naše naselbine, se bo pa gotovo ustavil — kakor navadno pri Slovincem narodnem domu in bo tam dobil pojasnilo.

Naš soc. klub je v preteklosti vedno zadovoljil svoje posetnike in ji hbo gotovo tudi na tem pikniku. Za jedajo, pijačo in igračo bo dobro preskrbljeno. Sodrug Mahnich bo pekkel, Ančka, njegova žena, pa kuhala. Sodrug Peklaj bo skrbel za pijačo, Judnich pa za igračo. Kaj se bo peklo, kuhalo, pilo in igralo, in kaj bomo ostali delali, ni treba, da bi vam vse strobezal. Pridite na piknik po boste videli.

Za tiste, ki nimamo svojih vozil, bo dobro preskrbljeno. Pridite do Narodnega doma in od tam vas ob prvi priliki odpelje trok na mesto in nazaj, brezplačno.

Ne pozabite torej dan 19. junija in si ga rezervirajte za klubov piknik. Poleg tega pa še poanglijajte med prijatelji in jih pripeljite s seboj.

John Zakovšek.

DROBIŽ OD VSEPOVSOD

(Nadaljevanje s 1. strani.)

likega potniškega letala družbe Transcontinental & Western Air, Inc., katero so pogrešali od 1. marca l. l. S ponesrečenim letalom je potovalo devet ljudi, šest potnikov, dva pilota in postrežnica, ki so bili vsi ubiti. Letalo je v snežnem viharju ponoči treščilo v pečine pod vrhuncem 9,000 čevljev visoke gore Buena Vista. v divjinah Sierre Nevada v Californiji.

Vroči boji v Španiji

Poročila iz Hendayja, Francija, javljajo, da so Francove vojniške čete po hudih bojih in težkih izgubah prišle lojalistične čete, da so se umaknile iz Albocacerja, 27 milj severno od pristaniškega mesta Castellon de la Plana. Umik vladnih čet se je izvršil v redu. Uporniki zdaj z vsjo silo napadajo Castellon, ki se nahaja 40 milj severozapadno od Valencije, proti kateri je naperjena fašistična ofenziva. Iz istega vira poročajo, da je general Franco odločen nadaljevati z značnimi napadi na lojalistična mesta in nevtralne trgovske ladje, ki bi se skušale približati lojalističnim pristaniščem. Kaže, da se fašistični besneži nič ne zmenijo za francosko in angleško nejevoljo zaradi potapljanja njihovih trgovskih brodov.

Strela uničila vojaško letalo

Pretekli teden je v bližini Delavana, Ill., udarila strela v veliko bombno letalo, ki je na to treščilo na tla ter se razletelo na kosce. Vsa posadka, ki je štela osem mož, je v nesreči izgubila življenje.

IGN. MIHEVC:

POREDNI CANKAR

Ne, fant je bil med nami otroki najbolj priden. tako so pravili o njem, čeprav je bil bolj nagajiv kot mi in najbolj navihaj med nami vsemi. Nekaj let starejši sem bil kot Cankar, vendar je ta mladenič hodil po Vrhniku pokoncu, ošabno, navadno z obema rokama v žepih svojega sukničja. Mi smo ga dražili s tem, da je ravnalo pojedel. Moj oče ga je imel zelo rad in večkrat me je hotel Cankarja poboljšati.

Po zimi je bil hud mraz in četrt metra visok sneg. S sosedovim sinom sva napravila pred našo hišo drsalnico; zvečer v temi sva jo polivala z vodo, da je bila drugi dan bolj gladka in daljša. Navihane Cankar naju je nekoč opazoval pri tem delu in ko sva šla v hišo, je natrosil po drsalnici črepinj razbitih loncev in skled. Drugi dan grem na drsalico, se zapodim in telebnem po njej kakor klada ter si razbijem skoraj pol črepinje in koleno.

Drugi dan izvem, kdo je napravil to hudobnost. Počakam Cankarja in ga naklestim. Toda še isti dan pove sosedu to mojemu očetu.

"Nace", me pokliče oče, "pojdi v hišo, boš šel po tobak." Ko sem bil v hiši, se oče postavi za vrata in seže na polico, kjer se nahaja brezovo olje za naše občutljive dele telesa. Pošteno me je namazal; še danes mi šumi po mišicah, in nič se ni oziral na moje rane.

O, to pa še ni vse! V vrtu sem imel nastavljene ptičnice; lovil sem senice. Tudi tu vmes se je vtaknil Cankar. Jezen je bil name, pa mi je napolnil dve tičnici s — konjskimi figami. Nič sluteč Cankarjeve hudomušnosti, sem pobral tičnici, ker sta bili zaprti, in ju odnesel v hišo. V hiši previdno odpiram in moja mama se mi zaničljivo krohoti. V tičnici — fige! Užaljen v svojem srcu, sklenem, da se maščujem nad zločincem, ki ga sumim.

Nekaj dni pozneje zalotiva s prijateljem Cankarja pri Sv. Trojici. Od veselja mi poskakuje srce, da se mi nudi tako ugodna prilika za maščevanje. Prijatelj pograbi Cankarja, jaz mu pa nabašem snega za sraj-

Hague imenuje vodje CIO "komuniste"

Ko je moral župan Jersey Cityja, Frank Hague pred zveznega sodnika, da se zagovarja zaradi svoje gonje proti "rdečim elementom", je med drugim dejal, da bo "dokazal, da so vsi vodje C.I.O. razen John L. Lewisa komunisti". V Haguejevih očeh je "komunist" vsakdo, ki se drzne povedati, da je Jersey cityjski paša sramota za Ameriko, vsak delavski organizator in tudi vsak liberalce. Hague se obnaša v Jersey Cityju kakor nekdanji turški paše v svojih pašalukih. Može je vodja ene najbolj zloglasnih demokratskih mašin v drželi.

Baltiška antanta ostane nevtralna

V nedeljo 12. t. m. je bila v Rigi, glavnem mestu Latvije, zaključena tridnevna konferenca predstavnikov Baltiške antante (Latvija, Estonka in Litva), na kateri je bilo sklenjeno, da se te države ne bodo pridružile nobenemu izmed evropskih ideoloških blokov in ostale nevtralne z ozirom na medsebojne konflikte med ostalimi evropskimi državami.

Japonski načrti

Japonski premijer princ Fumimaro Konoji in novi vojni minister general Itagaki sta imela pred kratkim šest ur trajajočo privatno konferenco, na kateri sta delala načrte za pospešitev japonskih vojaških aktivnosti na Kitajskem. Itagaki se je šele pred kratkim vrnil s kitajskega bojišča. Načrte, ki sta jih kovala s premijerjem, skrbno prikrivata.

Sprememba v uredništvu

V času odsotnosti Frank Zaitza bo Proletarca uredjeval Ivan Jontez, ki je našim čitateljem že dolgo znan kot so-trudnik Ameriškega družinskega koledarja, Majskega Glasa in zdaj angleške strani "Proletarca". Pri Ameriškem družinskem koledarju bo pomagala letos Katka Zupančič še več kakor prejšnja leta in kajpada storil bo pri tem delu kolikor bo utegnil tudi Ivan Jontez.

Chas. Pogorelec bo zbiral naprej glasove iz našega gibanja in Joseph Drasler bo skrbel, da bo angleška stran čimbolj zanimiva. "Proletarec" je po tehnični razpodelbi najbolj ši jugoslovanski list v tej drželi in tudi po vsebini za nobenim ne zaostaja.

Urednik Frank Zaitz običe vse naše sotrudnike in prijatelje v starem kraju in skušal bo stike med našim in njihovim delavskim gibanjem še bolj utrditi. Če mogoče, bo izposloval, da bi smele naše 3 publikacije spet v stari kraj. Letošnji družinski koledar so naprimer dostavili samo licejski knjižnici v Ljubljani. Vsi drugi izvodci, poslani lani in letos v stari kraj, so bili zaplenjeni, enako "Majski Glas".

Piknik v korist Proletarca je bil uspešen

Minula nedelja je prinesla prijetno presenečenje prirediteljem piknika v korist "Proletarca", klubu št. 1 JSZ, ki se je vršil pri Kegu v Willow Springsu: oblaki, ki so še v soboto zvečer obetali deževno nedeljo in s tem slab uspeh, so se čez noč razpršili in zjutraj nas je pozdravil krasen pomladni dan, kot nalašč za piknike. In lepo vreme je še zmerom pomenilo za piknike kluba št. 1 — uspeh.

Udeležba je bila zelo lepa. Nabralo se je lepo število naših sodrugov in somišljenikov iz Chicaga in predmestij, zlasti so se pa še postavili naši Springfieldčani, katerih je prišlo za poln avtobus in so pripeljali s seboj znani Gorškov orkester, ki je igral za ples, pa še pevski kvartet povrhu. Na pikniku je bil tudi s. Etbin Kristan, ki je prišel v Chicago v soboto po zasebnih opravkih. Ob kratkem povedano, je bil ta naš piknik vsestransko uspešen. Več o tem pa v prihodnji številki.

Občinske volitve na Česlovaškem končane

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vojaško mašino? Toda to bi pomenilo najbrž novo evropsko vojno, na katero nemški generalni štab še ni zadostno pripravljen. Morda bo zopet poskusil z blufom. Ali Hodža mu je že pokazal, da se ne da blufati.

Odgovor bo prišel v kratkem. Ta teden se bo pokazalo, kako daleč je pripravljena popustiti Hodževa vlada in ali je Henlein pripravljen na kompromis. Vlada se je medtem že začela pogajati s predstavniki poljske in madžarske manjšine.

Ste naročnino na "Proletarca" že obnovili?

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Pri "Ameriški Domovini" čabo in včasih popolnoma napačno čitajo. V uredniškem članku v izdaji z dne 8. junija pravijo med drugim tole: "Nedavno tega smo čitali v 'Proletarcu', da se je slovenska sekcija socialistične stranke odcepila od svoje sekcije, to je, od socialistične stranke."

Tega "Proletarec" ni nikoli pisal.

Tudi sledeče je iz "A. D.":

"Slovenske sekcije sploh ni. Slovenska sekcija je in da obstoji, se morate zahvaliti nam, narodnjakom, ki budimo narodno zavest. Kajti če bi bilo slovenstvo v Ameriki odvisno od mednarodnih socialistov, bi naš narod že davno izgubil."

"Slovenski socialisti so pozabili na svoj narod. V njih glasilo ne boste nikdar čitali o lepoti slovenske pesmi, o naših mogočnih pisateljih in pesnikih in našem narodnem gibanju, ki je nam tako potrebno, da ne utonemo v moju drugih narodov." To piše urednik "A. D." Ker hoče k spovedi, mu je dovoljeno lagati, drugače ne bi imel grehov.

Nekdaj svobodomiselnih — zdaj spreobrnjenih iz Savla v Pavla — lastnik največjega slovenskega dnevnika na svetu in Sentklarju, se je od duhovnikov naučil obljubovati revežem srečno življenje po smrti. Huduje se nad "brezverstvom" socialistov in pravi: "Našega naroda ne bo nihče odtujil svojemu Stvarniku. Saj revež trpin na svetu nima končno drugega kot upanje, da po smrti se prične novo in pravo življenje..."

Zares, "blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo."

Čudno je, čemu se duhovniki tako boje iti v "novo, pravo življenje." Zaboli ga trebuh, pa že teče k zdravniku.

Mr. L. je slab računar. To je dokazal že dostikrat in tudi s sledečo svojo trditvijo: "90 odstotkov vsega pisanja v socialističnih listih slovenske Amerike je tvorilo napade na vero, duhovne in cerkve, 5 procentov je posvečenih osebnim sporom med brati sodrugi samimi, dva procenta tvorita reklamo, en procent kolekte, en procent reklama za mednarodnost in en procent za delavce." Svoje trditve zaključuje: "Gornje številke so živa resnica, kar nam bodo bratje sodrugi radi priznali."

Ni mogoče, kajti reči, ki jih označuje L. P. za "živo resnico", so v resnici laž.

Prispevki za španske borbe

X. IZKAZ

Johnston City, Ill. J. C. Slovenski dom \$10; Jozefa Fink 30c; po 25c: Tony Pleše, Eric Burya, Ignac Smolich, Ernest Petrovič, Joe Jenčič, Anton Klemenčič, John Shum in Joe Resnik; Tony Vatovec 20c; po 10c: Joe Fritz in Peter Jenčim, skupaj \$12.70. (Nabrala Tony Vatovec in Iona Resnik.)

Elm Grove, W. Va. Dr. št. 425 SNPJ \$1; Jos. Matos 40c; po 25c: Mike John Peternel, Mike Burnik in Tony Selak, skupaj \$2.15. (Poslala Mary Kosem.)

Harwick, Pa. Dr. št. 176 SSPZ \$2.50; John Drop 50c; po 25c: Mike Klopčič, Jos. Klopčič in Frank Nosse; Frank Juk 10c, skupaj \$3.85. (Poslal Martin Deberšek.)

Sheboygan, Wis. Dr. št. 63 SSPZ \$3.00.

McIntyre, Pa. Frank Vrbanič 50c; po 25c: Vincent Yaksetich, Angelo Blasutig, Frank Starina, Anton Modic, Anton Dugar, Frank Stopinšek in John Penko, skupaj \$2.25. (Poslal Frank Stopinšek.)

Sheboygan, Wis. Dr. št. 344 SNPJ \$2.50.

Library, Pa. Dr. št. 189 SSPZ \$2.00. Lower, Pa. Dr. št. 583 SNPJ \$1. Chicago, Ill. John Spohar \$1.00. Conemaugh, Pa. Dr. št. 168 SNPJ \$2.00.

Akron, O. Federacija SNPJ \$2.00. Skupaj v tem izkazu \$34.45, prejšnji izkaz \$2,061.82, skupaj \$2,092.27.

"Naprej" je vzel v zaščito "Proletarca" in graja svoj drugarski list "Radniški Glasnik", ker trdi, da je "Proletarec" prežet s kontrarevolucionarnim trockizmom itd. Pravi, da to ni popolnoma res in da je Proletarec vendar neka-ke sorte protifašistični list.

Bili so časi, ko je "Radniški Glasnik" smatral Trockija za najboljšega Leninovega sodelavca in za Leninom je bil Trocki takrat slavjen za "največjega komunisto na svetu".

"Proletarec" se ni za Trockija nikoli navduševal, ga nikdar hvalil in nikoli odobral njegovega komunizma ali njegovo gibanje "četrtje internacionale". — "Radniški Glasnik" se huduje na "Proletarca", ker v zadnjem volilnem boju ni s komunisti vred agitiral za demokratiškega kandidata Kennedyja in za listo drugih demokratov. Ali se pri "R. G." več ne spominjajo, kaj so komunisti govorili o Kennedyju takrat, ko so hoteli razbiti U. M. W.? Ako so zdaj v pravem so takrat lagali.

Tako sem ob neki nedavni priložnosti ubral na Bon Air. Dospelvi v to vas (oprostite, v mesto sem mislil zapisati) sem zaman iskal žive duše. Po dolgem iskanju se mi je končno vendar posrečilo, da sem iztaknil Jožeta Vidmarja, ki je pridno trgala deske s svoje ograje, in jih nato pribijal nazaj na isto mesto. Gledam in ga vprašam, kaj počenja.

"Priatelj, ker nimam drugega dela, pa sem se spravil na plot, ki je sicer še dober, samo da imam delo."

"Kje so drugi meščani," sem ga vprašal.

"Vraga, kje neki!" se je odrezal Jože. "Doma sede in čakajo boljših časov." Tako sva z liziko tu opravila svoj poset in odrdrala preko slavnega mesta St. Michael naravnost v Krajn. (Krayn). Tudi tu je vse mrtvo. Obiskal sem Nagličeve, oziroma Demšarjeve, nato sem v Izobraževalnem domu čakal Toneta Hribarja, ki mi je obljubil, da pride tja, pa šmenta ni bilo. Med tem časom sem pregledoval strelske tekme tukajšnjih slovenskih lovcev. Tukaj so imeli na praznik Spominskega dne 30. maja. Najbolj sta se odlikovala naša stara znanca Tone Hribar in Louis Bavdek st. Prvi je menda izmed 25 strelcov enkrat zadel v cilj, drugi pa nobenkoli, kakor so pričale ničle v izkazu. Vem, da se bosta jezila nad tem pojasnili, češ, kaj njemu to mar! A kaj morem, če je moja narava taka, da mi je nemogoče molčati. Ta njun uspeh me je navdušil, da sem sklenil udeležiti se prihodnje tekme strelcev, ki se bo vršila na Bon Airju dne 4. julija. Udeležim se je namreč ako bom le mogel iti tja in rešim čast in ponos naših lovcev. Še celo Podboja se je lotila lovska strast, dasi on ne spada v lovsko kasto.

Veste, kaj bo v nedeljo 28. avgusta? Velik piknik v Kraynu, ki ga priredi federacija tukajšnjih društev SNPJ. V nji je štirinajst društev, kar pomeni, da bo ta prireditev res velika stvar. Spored bo objavljeno pozneje. Rečem le, da bo bogat in raznolik. Vstopnine ne bo, razen kdor bo hotel plesati. Godba bo izborna. Senčnati pikniški prostor društva "Vilhar", na katerem je prostora za tisoče ljudi, bo omenjena ga dne centrum našega življenja.

Letošnji Majski Glas je bil jako zanimiv, zdi se mi, da najbolj izmed vseh dosedanjih. Enako mislim o letošnjem Družinskem koledarju. Obe publikaciji sta šli vzlic slabim časom pri nas lepo izpod rok, podpisani in vsi drugi sodrugi so se potrudili, da smo razpečali lepo številno izvodov. Zelim tudi poudariti, da je naš klub vedno pripravljen, kadar je treba pomagati pri dobri delavski stvari, kakor španskim lojalistom, Proletarcu. Cankarjevemu Glasniku itd. Klub št. 27 še od daleč ni tako "mrtev", kakor šepetajo nekateri "prijetelji" izven kluba. Da bi le ne bil noben drug klub manj delaven, pa bi bilo dobro!

Simpatije za španske lojaliste so pri nas vkoreninjene že tudi med katoličani, katerim se tudi že vidi čudno papežev blagoslavljanje krvnika Franca in njegovih razbojnikov. Polagoma bodo že spregledali vsi tisti, ki danes še ne vidijo, bol od kar i zhaja, in tega je

Sodrugi in somišljeniki, dolžnost nas kliče na delo za "Proletarca". Dajmo mu vso oporo, kolikor mu jo v teh mi-zernih razmerah sploh moremo dati. Ne smemo dopustiti, da nam bi razkrojili naše vrste ljudje, ki napeljujejo vodo na svoj mlin pod pretevo "narsarski" službi bogataški časopisi tako diskreditirali, da jih ne bodo hoteli ne v peklu ne v nebesih. Torej bodo morali vso večnost delati pod WPA. V nebesih je preveč republikancev — a demokrati nočejo iti v pe-

klu, pa mammo "trubel" na vseh koncih in krajih. Pravijo celo, da se je Roosevelt jako zamoril v peklu tudi radi tega, ker je delavce pod WPA naučil "lenariti", v peklu pa je treba kuriti na vse pretege.

Nič boljše ni z nami — namreč z onimi, ki še ne spadamo pod WPA. Posedamo v senci in si ubijamo čas z različnimi časopisi. Nekateri čifamo Proletarca, Prosveto in druge napredne liste, toda tudi Am. Slovenec, Ave Marija in tako naprej niso v zadregi za naročnike. Takih ljudi, ki še vedno verujejo v čudežno lurdsko vodo, se ne manjka, dokaz pa so jim kupi bergelj. Dokaz jim je tudi sv. Janez Nepomuk, ki je moral v vodo — smuk — o katerem pa še dandanes ni pravega pojasnila, čemu je padel ali pa bil vržen v reko.

Ni mi na tem, da bi bil zmerom doma. Kaj bi čepel, če ni dela! "Pojdi kam," si pravim. "Saj je v liziki še nekaj gasolina".

PROPAGANDA

Nemški vojski v Avstriji so silovito "popularni". Tako je vsaj razvidno iz gornje slike. Toda pozna se ji, kako je bila zasnovana. Navdušene ljudi za "lepega Hitlerjevega soldata" je očividno teatersko in mnogim Avstrijcem je že silovito žal, ker so glasovali "ja".

trintrideset let. To je triumf delavske vztrajnosti in gigant-skem boju za obstanek. Kdor le more, naj obnovi naročnino, ali pa se kako drugače zavežda ne preneha biti naročnik. Kajti "Proletarec" je nam potreben danes kakor je nam bil v prošlosti. — **Andrew Vidrich.**

Seja kluba in predavanje

Cleveland, O. — Naj omenim še jaz, da se naš klub, št. 27 in njegov odsek "Zarja" skrbno pripravljata za veliki piknik, ki se bo vršil v nedeljo 19. junija na Pintarjevi farmi. Na pikniku se bo pelo, plesalo, balinalo itd., da bo zabava za slehernega obiskovalca. Igrali bodo Barbičevi fantje, ki so že dolgo poznani kot izvrstni godbeniki. "Trok" bo vozil izletniške popoldne od ene pa do treh od konca Nottingham street car linije. Če se pa vremenskim bogovom na kak način zamerimo, da nam bodo nagajali z dežjem, se bo pa vršila zabava v Narodnem domu na St. Clairju. V vsakem slučaju pa bo dobro poskrbljeno za vse željne in lačne itd. Člani, prijatelji in simpatičarji kluba in "Zarje" s tem prijazno vami, da pridejo v nedeljo v veselo delavsko družbo, v kakršno spadate. Torej, na svidenje!

Zadnjič je po naši seji predaval s. Milan Medvesek o Stalinu, o katerem je vedel povedati toliko zanimivega, da sem se čudil, kje je nabral vse te podatke. Človek bi ga rade volje poslušal tudi štiri ali pet ur. Zelim, da bi nam s. Medvesek predaval tudi o diktatorju Mussoliniju.

Letošnji Majski Glas je bil jako zanimiv, zdi se mi, da najbolj izmed vseh dosedanjih. Enako mislim o letošnjem Družinskem koledarju. Obe publikaciji sta šli vzlic slabim časom pri nas lepo izpod rok, podpisani in vsi drugi sodrugi so se potrudili, da smo razpečali lepo številno izvodov. Zelim tudi poudariti, da je naš klub vedno pripravljen, kadar je treba pomagati pri dobri delavski stvari, kakor španskim lojalistom, Proletarcu. Cankarjevemu Glasniku itd. Klub št. 27 še od daleč ni tako "mrtev", kakor šepetajo nekateri "prijetelji" izven kluba. Da bi le ne bil noben drug klub manj delaven, pa bi bilo dobro!

Simpatije za španske lojaliste so pri nas vkoreninjene že tudi med katoličani, katerim se tudi že vidi čudno papežev blagoslavljanje krvnika Franca in njegovih razbojnikov. Polagoma bodo že spregledali vsi tisti, ki danes še ne vidijo, bol od kar i zhaja, in tega je

Sodrugi in somišljeniki, dolžnost nas kliče na delo za "Proletarca". Dajmo mu vso oporo, kolikor mu jo v teh mi-zernih razmerah sploh moremo dati. Ne smemo dopustiti, da nam bi razkrojili naše vrste ljudje, ki napeljujejo vodo na svoj mlin pod pretevo "narsarski" službi bogataški časopisi tako diskreditirali, da jih ne bodo hoteli ne v peklu ne v nebesih. Torej bodo morali vso večnost delati pod WPA. V nebesih je preveč republikancev — a demokrati nočejo iti v pe-

klu, pa mammo "trubel" na vseh koncih in krajih. Pravijo celo, da se je Roosevelt jako zamoril v peklu tudi radi tega, ker je delavce pod WPA naučil "lenariti", v peklu pa je treba kuriti na vse pretege.

Nemški vojski v Avstriji so silovito "popularni". Tako je vsaj razvidno iz gornje slike. Toda pozna se ji, kako je bila zasnovana. Navdušene ljudi za "lepega Hitlerjevega soldata" je očividno teatersko in mnogim Avstrijcem je že silovito žal, ker so glasovali "ja".

Iz Johnstowna, Pa.
Tukajšnja federacija SNPJ je sklenila poslati kongresnemu odboru za sodne zadeve apel za osvoboditev Tom Mooneyja. V federaciji je 15 društev, ki imajo v obeh oddelkih okrog 2,000 članov. V oddelku odraslih jih je 1,400.

Govornik na slavu 30-letnice društva "Triglav" SNPJ je bil Math Petrovič iz Clevelanda. Govoril je tudi na West Newtonu in pa Andrew Vidrich. Bilo je mnogo ljudi.

Okrajna oblast je zapretila, da bodo onim, ki so zaostali z davki, posestva prodana, ako obveznosti ne poravnajo do 20. junija. Takih posestev je 14,000 (domov, stavbišč in farm). Prosperiteta je torej sijajna in izgleda, da bo okraj postal "veleposestnik".

Poročevalec.

Piknik "Prešerno"
Pevski zbor "Prešeren" bo priredil piknik pri Keglju v Willow Springsu v nedeljo dne 17. julija.

ALI JE VAŽNO OMENJATI-?

"Ker že dolgo nisem pisal"

"Ta dopis sem poslal po zračni pošti"

"Predno pričnem, pozdravljam vse rojake in rojakinje širom Združenih držav..."

"Na našem pikniku bo pijače in jestvin v izobilju..."

"Serviralni bomo pristne kranjske klobase s kislim zeljem in sveže pivo..."

"Kuharice na našem pikniku nam bodo gotovo kaj dobrega pripravile za pod zobe..."

"Delavske razmere pri nas so enake kakor povsod."

"Za obilo zabave in dobro postrežbo bo skrbel tozadeveni odbor."

"Pozdrav vsem rojakom in rojakinjam širom Amerike."

K. T.

Italijanski rop priznan
Do 21. maja je že 21 držav priznalo italijansko lastništvo Etiopije in s tem kralja Emanuela za etiopskega cesarja.

U. S. A. veleposestnik
V posesti vlade Zed. držav je že nad 80,000 domov, na katere je izvršila posojila, a lastniki vsled brezposelnosti, boleznih in morda vsled kakih drugih vzrokov niso mogli zmagovati obrokov.

V carski Rusiji so bile naj-slovitejše in najmogočnejše osebnosti veliki knezi, v Zed. državah pa so multimilijonarji še celo mnogo bolj mogočni knezi.

Anton Jankovič.

Ljudstvo plemena Galijaki na otoku Sahalinu

(Iz potopisa "Krasnija beležki" prepisal Iv. Vuk.)

Nekako pred 13., 14. leti so bila na severnem delu otoka Sahalina najdena velika ležišča in izviri olja. Južni del tega otoka spada od leta 1905 Japoncem. Viri otoka pa se nahajajo izključno v bregovih severnega dela, ki je ruska posest. V dobi carizma je bil baš ta del kazenska kolonija. Japonci so v tem delu dobili važne koncesije. Ali te pogodbe dogovori so potekli v zimi leta 1936-37, a Sovjetska Rusija jih ni več obnovila, čeprav bi Japonci to zelo radi. Kajti prebogata ležišča naravnega bogastva so na tem severnem delu Sahalina, in Japonci niso taki prijatelji, da bi jim Rusi ta bogastva prepuščali v eksploatacijo.

Prebivalcem otoka Sahalina je malo mar ta reč. Na severnem delu žive Tunguzi in Oroki. Pečajo se z vzgojo hermelinov. Na južnem delu Sahalina, ki spada Japoncem, pa živijo ljudje mongolske rase in katere smatra etnografska znanost, da so poslednji ostanki prebivalcev otoka na daljnem Vzhodu. Poleg tega živi na severu in na področjih, ki se nahajajo na rusko-japonski meji, pleme, ki se mu pravi Galijaki. To pleme se popolnoma razlikuje od vseh ostalih prebivalcev otoka. Za nje se lahko reče, da imajo brezpozorno vsi enake običaje. Ti njihovi običaji so skrivnostni in zanimivejši od običajev katerikoli plemena na daljnem Vzhodu.

Galijati spominjajo na neka plemena vzhodne Sibirije, o katerih se misli, da so nekaka mešanica mongolsko-indijskih plemen. To pleme ne pozna nobene državne skupnosti, ampak živi v rodbinah in v rodbinski skupnosti, ženi se v okviru bližnjega in daljnega sorodstva. Njihova vera je zelo primitivno verovanje v duhove. Vsako živo bitje, vsak predmet in vsaka naravna sila je po njihovem sedež božanstva, ki vlada nad temi predmeti in stvarmi. Oboževanje teh mnogoštevilnih božanstev je tudi krivo, da se ogorčeno bore proti vsaki civilizaciji. To ljudstvo sicer priznava vrednost mnogih predmetov, ki jih njihovo civilizacija. Ali vkljub temu odklanjajo vse to kot dela in iznajdbe hudiceve. Ljudje plemena Galijaki se nikoli ne umivajo in nikoli ne kopajo. Umivanje in kopanje smatrajo za smrtni greh napram duhu, ki biva v vodi, ker bi se z umivanjem in kopanjem onesažili. Mesto tega se drgajo po obrazu in po telesu z mastjo, ki jo dobivajo z morskih psov.

Vsaka rodbina tega plemena ima bajto, narejeno iz dreves in kože. Pravi se ji "taf". V nji prebivajo po letu. Posebno bajto imajo za zimo, zidano iz opeke in zemlje. Pravi se ji "toraf". Te bajte nimajo oken, ker bi okna bila greh napram duhu svetlobe. Dim z ognjišča uhaja v glavnem skozi malo odprtino na krovu bajte. To je vzrok, da so takorekoč vsi Galijaki bolni na očen. V vsaki bajti Galejaka gori ogenj, ki ne sme nikoli ugasniti. Na Sahalinu se lahko dobe vžigalice. Ali Galijaki jih ne uporabljajo, ker so vžigalice izumili Rusi in Japonci s pomočjo hudiceve. Poleg tega vžigalice kmalu ugasne in s tem ubija duh ognja, ki je v vžigalici. Galijaki zato dobivajo ogenj kakor ljudstva davnega veka, z drganjem mehkega lesa s trdim.

Galijaki ne marajo modernih pušk, akoravno se Rusi in Japonci trudijo, da jim jih prodajo. Rabijo stare puške na kresilni kamen, ker so duhovi

v teh pušk starejši in imajo zato več izkušenj, da boljše za denejo cilj. Galijaki love medvede, jelene, srne, divje koze in morske pse, podlasice in lisice, krzna katerih prodajajo ruskim trgovcem za čaj, sladkor, tobak in vodko. Glavna hrana Galijakov so ribe, divje sadje, mast morskih psov in medvedje meso. Iz teh živih pripravljajo okusna jedila. Zanimivo je, da smejo moški jesti medvedje meso, naj bo pripravljeno kakor koli, a ženske pečene medvedje mesa ne smejo jesti. To bi bil smrten greh.

Poglavarji posameznih naselbin veljajo kot očetje. Teh je glasilo 30 do 40 poglavarjev in s tem očetov. Vsak Galijak ima torej 30 do 40 očetov. Enako, kajpada, tudi mater, ker so žene poglavarjev, ki so očetje, s tem matere. Galijaki ne poznajo nikakega razločka po rodbinski zvezi. Ni razločka med očetom, njegovimi brati in bratranci. Očetje odreja imena otrok. Imena dečkom dajejo iz vrlin moških, ter imajo tako na primer dečki ime: Moč, Modrost, Hrabrost, itd. Deklice dobivajo imena po dogodku, ki se je zgodil, ko se je rodila. Zato ni nič čudnega, če slišite imena kakor: Ogenj, Mnogo rib, Vilhar itd. Pri dajanju imen se posebno pazi, da bi dojel otrok iste rodbine, ki je velika, ne dobilo eno in isto ime. Če se pa to le dogodi, pomeni da bo otrok umrl v prvem letu svojega življenja.

Ime mrtveca se ne sme spregovoriti tako dolgo dokler ni ubit prvi medved po njegovi smrti. Ako se pa to vendar zgodi, pomeni, da duh mrtvečev ne bo imel miru v grobu. Ne sme se niti izgovoriti ime medveda, ker je medved najmočnejša žival in je njegov pogled zlokoben. Zato pravijo medvedu: modrijan, gospodar gozda, mali stavec, itd. Če ubije lovec medveda, se mora s posebno molitvijo zavarovati pred njegovim maščevanjem. Lovec mora tudi mrtvemu medvedu odrezati glavo in šape ter vse to pokopati tam, kjer je medveda ubil. Lovci delajo to radi, čeravno zato pozabi, ljudstvo veruje, da ne bo ta lovec več nikoli v življenju ubil kakšnega medveda.

Če se kateri Galijak vkljub prepovedi vendarle posluži vžigalice, tedaj mora dobro paziti da se mu kaj strašnega ne pripeti in da sam v tistem plamenu ne zgori. Pod nobenim pogojem pa ne sme vreči vžigalice v vodo, ker bi s tem ubil duha ognja in užalil duha vode ter tako zagrešil dva smrtna greha. Galijaki ne smejo niti pisati niti risati. Zgodilo bi se namreč lahko, da bi se vsa pota in ceste v gozdovih tako zapletla, kakor so zapletene črte pisma in rizb. Trpeli bi rojaki, ki bi se v tistem času nahajali v gozdu in bi zablodili. Vkljub vsem tem posebnostim so Galijaki zelo dobrosrčni in zelo gostoljubno ljudstvo. Ne beže pred tujcem in priznavajo prednosti civilizacije. Odklanjajo pa jo, boječ se, da bi ne razžalili bogove in duhove, ki bi jih tedaj zapustili in bi njihovo pleme poginilo. Velika filozofska resnica je v tej veri.

Turčija za 'pripravljenost'
Turška zbornica je 21. maja dovolila nadaljnih \$100,000,000 za oboroževanje, kar je za tako revno deželo visoka vsota. Toda biti mora pripravljena, posebno še pred Italijo, ki preži po velikem delu njenega obzrežja.

IVAN VUK:

SLAVČEK

Babica je nekoč pripovedovala:

"Ptička je kakor pes. Ljubila človeka in sovražila človeka. Vse potem, kakšen je v svoji notranjosti. Ptička čuti v človeku ali in koliko je v njem srčne kulture, duševne inteligence in koliko je samo izbrusen kamen, mrzel in trd."

"Ali ptica to pokaže," sem vprašal.

"Pa še kako," je odgovorila. "Tistemu, ki ji je simpatičen, človeku z duševno inteligenco in s srčno kulturo, poje. Civiliziranemu kamnu pa ne poje. Poslušaj, pripovedovala ti bom neko zgodbo:

— Nekoč, bila sem še takrat mlada in dekle, sem obiskala s prijateljico razstavo ptic. Ta razstava ptic ni bila domača, ampak je prišla od nekod, zdi se mi da z Dunaja. Pozabila sem že to. Bilo je raznovrstnih ptic na tej razstavi in razumeš, tudi šumenja, cvrcanja, skakanja, prhanja in žvrgolenja, da je bilo kaj. Vodja razstave nam je razkazoval različne vrste ptic pevk kakor: kose, štiglice, škranjčke, penice, slavčke, kanarjčke in kdo bi vse naštel. Razlagal je, kako treba negovati to ali ono ptičko, kako postopati s njimi, da ne čutijo preveč ujetništva. Mora se jim dati čimveč svobode in se morajo v svojih kletkah počutiti kakor na svobodi.

Zdelo se mi je, da je res, kar pripoveduje. Zakaj ptice so bile vesele, žvrgolele so, pokukavale k nam radovedno, zyle tudi to ali oni iz naših prstov in zopet pele in gostolele.

"Slišite? ... Vidite ... je opozarjal vodja razstave. — Tam tisti kanarjčki? Slišite kako žvrgole? ... In tista dva škranjčka? ... Da, da, ali ni vsak dan tako!"

— Da, ni ne vsak dan. Tega ne verjamete, kaj, ali tako je. Vidve sta jim posebno simpatične.

— Ah, lep poklon, smo se smejale.

Vodja razstave pa je rekel: — No, pa se prepričajmo o tem. Prosim ...

Peljal naju je v poseben oddelek. Bile so tudi tu ptice, kakor v drugih oddelkih, samo ena je imela zelo veliko kletko, in ta kletka je bila vsa v cvetju.

— Kakšna ptica pa je v tej ovcenasti kletki, sem vprašala. — Ali še preden je vodja razstave odgovoril, je ptica zažvižgala tako čisto in zvočno, da sem ostrmela.

— Nisem se motil, je rekel vodja razstave. — Vedve sta pticam simpatične. Vidite, to je indijski slavček. Ze tri dni molči. Ne poje, samo gleda, pa še tisto tako, kakor bi mu ne bilo nič mar. Naj se je, te tri dni ustavil pri njem kdor koli, gospodje, ali gospe, molčal je trdovratno. In vendar je hotel vsak slišati njegovo petje. Zakaj, to je pevec, ki ga je iskati. Vedve pa, le poslušajte, komaj sta vstopile in — ali ga slišite?

Resnično, slavček je pel. Bil je velik kakor zlatokljuni naš kos. Imel je dolg rep, glavo pa kakor naš slavček. Le njegov kljun je bil dolg in takorekoč eleganten. Perje njegovo je bilo temno s komaj zapaženimi nijansami drugih barv.

— To je indijski slavček sem rekla.

— Da, indijski slavček, je potrdil vodja razstave. — Redka ptica tu pri nas. V Indiji pa pogosta, kakor kosi. Čudovita ptica pevka. Tudi posmehovalka, le poslušajte?!

In slavček je gostolel, žvižgal, kričal, se drl kakor krokar, rezgetal kakor sraka in zopet žvrgolel kakor najlepša piščal. Zdelo se mi je, da sem na nenavadnem koncertu.

— Pravite, da tri dni ni pel, sem vprašala.

— Tri dni, da, je odgovoril vodja razstave. — In zato sem vedel, da so obiskali razstavo sami trdi ljudje, brez srčne kulture, brez duševne inteligence, sami brušeni-civilizirani kamni. Videl sem tudi v njihovih očeh, da gledajo ptice

samo tako, da bodo lahko govorili o razstavi. Zdjaj pa, ko sta prišle vidve, poje. Znamenje, da vaju je vzljubil. In indijski slavček pokaže to vedno s petjem. Dobri dekleta sta, je dodal vodja razstave.

Prijetno nama je bilo pri srcu.

— Kje ste pa tega slavčka dobili, sem vprašala.

— Kupil sem ga, je odgovoril. — Nek bogataš, trgovec, se je vozil po Indiji. Tam je slišal slavčkovo petje. In ker je bilo tako lepo, je hotel takega slavca. Kupil ga je. Tri mesce ga je že imel doma in ga kazal drugim. Ali slavca ni niti enkrat zapel. Posmehovali so se mu znanci, ali slavca ni hotel zapeti. Bogataš se je jezil. Ni vedel, kaj je to. Prišel je k meni in rekel: "Indijskega slavčka imam. Kupil sem ga, ko sem bil v Indiji. Ali neče peti. Najbrž so me ogoljufali zanj, ali pa mu podnebje ne prija. Vzemite ga, če hočete. Za mal denar ga dam."

Pa sem ga kupil. In veste, ko sem ga dal v kletko in je stopila ena izmed mojih postrežnic, da mu nalije vode, je slavček zažvižgal in začel peti. Vsi smo se čudili. Nisem hotel odkodovati gospoda, pa sem mu sporočil, da slavček poje. Najbrž je molčal ves čas zato, ker je imel že domotožje. Naj pride, da ga bo slišal in ga lahko zopet dobi. To sem pač pripomnil iz uljudnosti, čeprav mi je bilo težko, ako bi ga moral dati nazaj.

Gospod je prišel. Ze zunaj smo slišali kako poje slavček in videl sem, da se je gospod razveselil. Ali ko smo stopili k njemu, je slavček naenkrat prenehal peti. In rečem vam, sedel je v kletki kakor nem in nikogar ni niti pogledal.

— Ne poje, sem zajeceljal v zadregi in skomizgnil z rameni. — Slišali pa ste, da je pel, ipreden ste stopili in te prostore. Ne vem kaj bi ti bilo?

Gospod se ni baš preveč razburjal. Samo malo se je nevoljno zasmejal in rekel: — Pustite me s tem ptičem pri miru. Le obdržite ga. Ima pač svoje muhe.

In je odšel. Ali komaj je odšel, je kakor bi se prebudil, začel zopet peti. Verjemite, da sem gledal in se čudil. Ali kmalu sem našel ključ k tej uganki.

Tisti bogati gospod trgovec je bil namreč zelo trdosrčen človek. Skop in neumljen. Če ga je kakšen koli siromak poprosil za drobtinico, ga je surovo napodil in se stražniku izročil. V njem ni bilo srčne kulture in ne duševne inteligence, samo brušen kamen je bil mrzel, trd ... Istotako vsi njegovi znanci ...

Gledali smo slavčka in poslušali. Skakal je po široki kletki ves razposajen in pel. Razne glasove raznih ptic je posnemal: vriskal, žvižgal, krokal, rezgetal, ščebetal, gostolel.

— Slišite, je dvignil vodja razstave prst.

In slavček je v resnici zamisljal kakor otrok na piščalko.

— Čestitam vama, je rekel vodja razstave, ko sve odhajali. — Lepo spričevalo vama je dal slavček. Dobri dekleti sta!

Malo sva zardeli, ali prijetno je nama bilo ...

"Ali se je izkazalo, da sta bili res dobri dekleti?" sem vprašal.

"Glej ga no," se je nasmejal babica, in pristavila: "Sreča nama se je nasmejala. Moja prijateljica se je poročila in je bila srečna, kar je redko."

"A vi?" "Jaz? ... Hm ... Gotovo tudi jaz. Drugače bi tudi tebe ne bilo, da! Nič ne izprašuj, tako je, srečni sva bili, jaz in prijateljica."

Politika

Vsak demokratski kandidat je "za Roosevelta in z Rooseveltom" predno je izvoljen, po izvolitvi pa z onimi, ki ga najboljše podkupijo.

FRANCIJA NIMA SREČE S POLJSKO

Francija, ki je pokroviteljica Poljske od kar je bila obnovljena po svetovni vojni, se je zanašala na njeno zavestnost in Poljska ga ji je zvesto zagotavljala, dokler ni prišel v Nemčiji Hitler v sedlo. Zdjaj je poljska reakcija, ki drži krmilo države v svojih rokah, bolj zavezana tretjemu rajha kakor pa Franciji. Francija bi rada prijateljstvo s Poljsko na kak način utrdila. Na sliki na levi je francoski premier Edouard Daladier, in na desni poljski diktator general Rydz-Smigly.

IVAN VUK:

Bosanska Miklova Zala

Tam ob reki na travniku počiva ženska in otrok. Zraven pa moški. Gotovo mož in oče. "Od daleč", vprašamo, ker o se nam videli tako izdelani. "Iz Korčičan. Kje je to?"

Moški pokaže v dalj v planini, in pravi: "Daleč tam v tistih gorah. Šest, osem ur hoda."

"In kedar ste odšli z doma?" "Zgodaj v jutru. Prišli smo, da poiščemo hčerki kakšno službo."

"Saj je še otrok", se je čudila gospa Marija.

"O, ne ... nji je že 12 let", je rekla mati. "Služila je že pri neki družini pol leta. Pa je pobegnila in jokala. "Bijemo me", je tožila. Od jutra do večera je morala vse sama opravljati in še polno otrok je bilo. Tega ni zmogla. Še jaz bi ne zmogla. Povrh pa je še morala ribati sobe."

"Kaj nisi nič hodila v šolo?" "Kakor se ponavadi plačuj. Nekaj obleke, čevlje in sto dinarjev."

"Na mesec", je vprašala gospa Marija in oči so se ji razširile od bojazni, da na leto.

"Ne, za celo leto."

Vsem nam je bilo nekako tesno sru.

"Kaj nisi nič hodila v šolo?" sem vprašal.

"Pri nas v Korčičanih nikdo ne hodi v šolo", je odgovorila. "Nimamo šol", je pripomnila mati.

Ko smo to pripovedovali našemu ciceronu, nam je rekel: "Poznam Korčičane. Visoko gori med pečinami, ki padajo strmo do sto metrov globoko, je vas. Lesene hiše ima. Srečal sem tam ljudi z vidnimi znaki križa, ki jim je tetoviran na čelu ali na rokah. Ta navada je postala iz časov turškega gospodarstva in se tako še danes ohranila v planinskih oddelkih Bosne. Korčičani so plemenite veje in še danes živi veja teh plemičev. To so grofi Vranyczany Dobrinović v Senju. Te Dobrote-Korčičani, katerih potomci žive danes kot pastirji in poljedelci, so igrali v zgodovini Bosne pomembno vlogo. Tu je bila tudi nekakšna vaša Miklova Zala."

"Miklova Zala", se je začudila gospa Marija.

"Ne sicer tako natančno kakor Miklova Zala, a vendar kakor Miklova Zala", je rekel ciceron. "Namreč, ko je Bosna leta 1463 padla v roke Turkov, so sultanov harem v Carigrad odvedli prelepo Ljiljano, hčerko Stjepana Dobrete. Današnji Korčičani so njihovi

krvni potomci. Ljiljano je "osvajajč sveta", sultan Mehmedhan, kakor se pripoveduje, zelo ljubil ... Ali Ljiljana, čeravno daleč od svojih bosanskih planin, ni kot sultanova žena in sužnja nikoli pozabila svoje domovine in staršev. Na njeno prošnjo je sultan njenemu očetu poklonil velika posestva, ki so jih stoletja potem uživali daljni potomci Stjepana Dobrote. No, to kar je veljalo za turško gospodstvo, niso priznavali avstrijski gospodje. Korčičani so namreč nekako izgubili najvažnejše dokumente — sultanov ferman, pa niso mogli točno dokazati svoje dedne pravice."

"Tako je to odzvetje," je vprašala gospa Marija, "in se ne da pomagati?"

"Ne, ta romantična zgodba se je začela zopet oživljati. Korčičani so namreč našli vse dokumente med njimi tudi sultanove fermane in bodo sodnijsko zahtevali nazaj posest, ki ga jim je nekoč dala morda srečna ali nesrečna ljubezen prelepe Ljiljane, bosanske Miklove Zale."

Coklja na vozu civilizacije

Legenda pripoveduje, da so posadili češkega mučeniškega svečenika Jan Husa v sled "krivoverstva" na grmado, je pristopila k ognju neka stara pobožna žena in porinila vanj težko butaro, da bi Hus čimprej zgorzel za svoje "težke" grehe. "O sveta proprostost!" je vzkljnil.

Enako potiska butare v grmado proti samemu sebi milijone ignorantnih ljudi v stavkah, v vojnah, v volilnih bojih in sploh kjerkoli si morejo škodovati.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI
NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (o) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Breme davkov

Dvajset odstotkov od vsakega dolarja dohodkov bogatih in revnih v tej deželi, gre za davke. Tu niso vštetni razni indirektni davki, kolektani za relief in v druge namene.

Škandinavci za nevtralnost

Švedska, Norveška, Danska, Island in Finska so sklenile pogodbo, v kateri so se obvezale, da ostanejo v slučaju vojne, ki bi nastala med drugimi deželami, popolnoma nevtralne.

22 milijonov za privatno socialno skrbstvo

Privatne agencije v Chicago za socialno skrbstvo so lani potrošile 22 milijonov dolarjev, kot razvidno iz njihnega skupnega poročila.

Ameriški Kitajci za svojo domovino

Kitajski naselbine v ameriških mestih so zbrale v pomoč svoji domovini v vojni z Japonso že okrog pol milijona dolarjev.

Visok dobiček

V Južni Srbiji lastuje korporacija Trepče Mine velike vinčene in cinkovne rudnike, ki so lastnikom prinesli v prvem četrtletju 1938 nad 15 milijonov dinarjev čistega prebitka.

Prepovedani listi

Listi italijanskih protifašističnih emigrantov v Parizu, "Giustizia e Libertà", "Fraternite" in "La Giovane Italia" je v Italiji prepovedano razpečavati.

DR. F. PAULICH
ZOBOZDRAVNIK
Ordinira vsak dan razen srede od 9. zjutraj do 9. zvečer.
V nedeljo po dogovoru.
PHONE: CICERO 610
2125 SO. 52ND STREET
CICERO, ILL.

MILLER'S CAFE
5205 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kokoška. — Fina postrežba. Dobra godba.

Dr. John J. Zavernik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00-4:00; 7:00-8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel: Crawford 8440
If no answer—Call Austin 5700

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

FALCON CORNER

Editor: Mitzi Owen

GRAND FINALE
Hurrah! School will be out in just a few days—but with this thought it brings to mind the fact that the time is drawing nearer for the discontinuance of the Falcon meetings for the summer.

We can proudly look back over this concluding session and feel that we have accomplished much more than ever before. We have bigger and better plans for the future, which we know will make a greater improvement in our activities.

Our last meeting ended up with a Grand Finale. We had our biggest attendance and after the meeting refreshments were served, which, in everyone's opinion was the best.

Our last Falcon social was held at the Slovene Labor Center on May 25, 1938. Every Falcon had a duty to perform. There was a program. Comrade Elsie Krek and Angeline Pluth gave a short amusing sketch entitled, "Prodajalka Metka." Everyone enjoyed it. The three blondies who are our youngest Falcons sang "In Dreamland."

Bobby Krek rendered a song, Angeline Pluth sang Timple-Tin while her sister accompanied on the piano. After the program everybody danced, old and young. Our treasury was increased a great deal.

Elaine Turpin, Falcon Quill.

Perfect Attendance
When we had our first meeting last September it was said that the person or persons who had not missed a single meeting would receive a prize. Josephine and Angeline Pluth, Frank Oblak, and Conrad Ladstatter have not missed a single meeting. They received the prizes.

Ivan Ladstatter.
The Trip to Clarendon Hills
When we went to Kobal's in Clarendon Hills, the boys planned a hunt. They hid chocolate bars, gum, cracker jack and many other things. They hid them in trunks of trees, tops of trees, laying on the ground and many other places.

After all the children found something they started to play games. We enjoyed ourselves so much that we nearly missed the train. Conrad Ladstatter.

Good-by for the Summer!
I enjoyed being a Falcon member very much. [We went on trips this summer. For example, to Clarendon Hills. We took lunch for the afternoon and made the supper for ourselves which was fun. Most of all I enjoyed the programs we were in and the one the Falcons put on. We had the hall filled and were delighted with it.

Well, good-by for the Summer, but we will be back next September again. Josephine Pluth.

Our Last Meeting
Dear Falcons of the Tom Mooney Flight:
Well this week is our last meeting. And I wish every one enjoyed it as I have, and that we will all be together in the Fall with many new and interesting topics that we have seen and experienced during our vacation. Also, I hope, Mrs. Beniger has a pleasant time because I know that everyone has enjoyed having her for our teacher. And that she is with us next year. Let's hope when we come back in the Fall we can say, "Tom Mooney is free." I think he has suffered plenty for what some one else did.

Until we meet in the Fall, Leroy Laflamme.

One of the Brownies
I have enjoyed being a Falcon member very much. Especially the Christmas program. I was a Brownie and my sister was a fairy. My suit was a little short but I didn't mind. When the play was over I had a swell time. We came home at 11 o'clock. The next morning I didn't want to get up.

Frances Zabukovec.

Thomas Mooney
The name of our flight is Thomas Mooney Flight. Tom Mooney was an American labor agitator. He was convicted of participating in the bomb killings in the preparedness "parade" in San Francisco in 1916. He was sentenced to death, but later his sentence was commuted to life imprisonment. Social organizations and prominent individuals, being convinced of his innocence, have from time to time interested them-

My work was further lightened by the fine co-operation of the members of the Club's Falcon committee, of whom I must mention Charles Pogorelec, Frances Saitz, Mrs. Dresnar, Angeline Zaitz, and most particularly, Kristina Turpin who has been very helpful on a number of occasions.

It has been nice to know that we have had so many friends. For instance, Mrs. Muha helped us with one of our programs, Mrs. Owen has often donated good things for our parties, Mr. Skavich gave us a grand "lift" recently, Mrs. Laflamme has been around with cookies and cake, and there was Mr. Bisjak's box of candy. And perhaps we have never properly thanked the many friends who came to our Social last Spring and made it the success it was.

So it is with gratitude, and a feeling that perhaps we haven't done so badly after all that we say Good-by for now and, Friendship!
Anne Beniger.

Myra Beniger, Sylvia Trojer and Josephine Zabukovec are our little Falcons who did not write for the Corner this week.

The Falcons wish Donald J. Lotrich a speedy recovery. Donald is recovering from a serious appendicitis operation. He is in the Francis Willard hospital.
May all of our readers have an enjoyable Summer as we hope to have. Friendship!
MITZI OWEN.

A Minimum Program

At the Keep America Out of War congress in Washington there were more than 1,000 delegates. It was an enthusiastic convention, bringing many organizations representing a vast number of people together; but it did not receive publicity in the press in accordance with its importance.

The final expressions of the conference included the following demands:

The immediate removal of American ships and marines from belligerent zones and the evacuation of American nationals who do not desire to stay at their own risk. Reduction of the present excessive military machine. The democratic right of citizens to vote on a declaration of war. Abandonment of all existing plans for industrial mobilization. No alliance or joint action with any nation or group of nations which is likely to lead to war. Concentration at home on the struggle against injustice, unemployment, bad housing and poverty. Increasing solidarity with the people of all nations in the struggle to abolish economic injustice and colonial oppression, and to remove the caucus of dictatorial militarism.

This is a minimum program. The various organizations affiliated with the congress retain the right to advocate their full programs. It is understood that the organization of the Keep America Out of War committee will be permanent.

The conditions are so ticklish, and the official attitude toward the conditions is so erratic, that there should be a permanent committee of these many organizations, for educational purposes and for quick consultation and action in case of emergency.

The demands are good. The one about concentrating at home on the struggle against injustice, unemployment, bad housing, and poverty, is the most important.

This country supplies the scrap iron and steel with which thousands of Chinese non-combatants are killed by Japan, and with which other countries make munitions, doubtless because Americans are financially in need of selling in foreign markets.

But this country could readily get along without such disastrous trade if it would bring order out of the economic chaos at home.

The abolition of poverty would make the nation completely impregnable. It might happen that a nation of unemployed and poverty stricken people would not be very patriotic, nor very well-developed physically, but a nation of well-fed, well-housed people, knowing their country to be a place worth fighting for, would have the physical ability, the mental acumen, the spirit and the resources against which no other country or combination of countries would dare to make war. (The New Milwaukee Leader.)

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Notes from the Social Study Club Meeting

Practically the whole evening of our last meeting was devoted to a discussion on the Proletarec Picnic. In soliciting donations and prizes, most of which was done by Ann Pogorelec and Oscar Godina, success was very good. Every business house approached made some sort of donation. No one refused, we're proud to say.

The Social Study Club members conducted the tombola game at the picnic with great success. The game was in full swing all afternoon and evening completely exhausting our large supply of prizes and netted us over \$32.

VISITORS

Visitors at our office last week were Mr. and Mrs. Frank Boitz, Mr. and Mrs. Frank Boitz Jr., and Rudolph Boitz, all from Pueblo, Colo. Frank Goropesh, Wenona, Ill.

They visited friends and relatives in Wenona, Ill. and Chicago.

The extensive improvements underway at the Slovene Labor Center meet with the approval of our visitors. "How nice the inside of the building is and how pretty and well kept the garden," they all say. Yes, it is. And what's more, the improvements are still in progress. We can say without fear of being contradicted, that our Center is one of the nicest places on the West Side. It's just too bad we haven't the space for a tennis court. That would certainly be a great attraction for our youth.

Just last week one of our loyal members, John Spohrer, did an artistic job of building a bird bath in the garden thereby adding to the beauty of our surroundings.

Any evening and Sunday mornings and afternoons, especially, you can find your friends at the Center. That popular game among our people, lawn bowling, is in full swing. The courts are filled each evening with enthusiastic followers of the game.

It's very convenient to have a social center where you can enjoyably spend your time among friends without having to put up with a pool-room atmosphere. And, if argue you must, your on equal footing with your neighbor in that you don't necessarily have to show the politeness which common courtesy calls for when visiting a friend in his home, or vice versa.

We are indeed fortunate to have this social center. At the present time, under the present managing plan, the building and grounds are being occupied to the fullest possible advantage of the members. The only request made is that we, as members show respect and regard for the upkeep and reputation of our Center.

ZARJA'S PICNIC AT PINTAR'S FARM JUNE 18

All out for a swell time! Where? At the twenty-seventh annual picnic of the Socialist Singing Society "Zarja" to be held in conjunction with Branch No. 27, JSP, on Sunday, June 19, at Pintar's farm.

In addition to the refreshments will be dancing—the music to be furnished by Frank Barbie's orchestra. There will be a small charge for dancing for the entire day.

Directions for those who come by street car are: Take the St. Clair-Nottinheim car to the end of the line, from which point transportation by automobile will be furnished to the farm.

In case of bad weather, the affair will be transferred to the Slovene National Home on St. Clair Ave.; there will be no admission charge.

Let our motto for Sunday, June 19 be "Come early and stay late!"—at our twenty-seventh annual picnic. We can assure all of you a good time, as can also our steady supporters and sympathizers who have attended our yearly outings for the past twenty-seven years. Everyone is welcome. — Sophie Turkman.

World Picture -- A Gloomy One But Has A More Reassuring Side

The International Labor Movement, during the three-quarters of a century of its organized existence, has known triumphal victories as well as hours of distress.

The Labor and Socialist International has never concealed from you the difficulties of the struggle for the emancipation of the workers.

In this age in which we are now living, Fascism has imposed its barbarism over the half of Europe. It mows down independent nations. It still threatens to extend its domination. If its aggression is not stopped while there is still time it will only be possible to prevent its dominating the whole world at the cost of a terrible war towards which the dictators are leading us.

International law has fallen into decay. Armaments are accumulating everywhere. Force reigns supreme over the whole world.

How is it that humanity has arrived at this stage?

Because a section of the possessing classes, alarmed at the powerful advance of Labor, has chosen to sacrifice liberty — which the bourgeoisie had won at the cost of momentous struggles — and shelter themselves behind the power of the dictators. Because a considerable number of pauperized middle classes, and of unemployed driven to despair, succumbed to the demagoguery of Fascism revelling in sham anti-capitalist maneuvers and in wild racial hatred.

Because Governments of the countries which won the last war have done everything to lose the peace. They have trampled underfoot the hopes of the peoples who wanted disarmament, collective security and rule of law in international relations. Contemptuous of justice, they have called forth the violence of Fascism which, today, menaces them.

Because, even in the countries which have conserved democracy, too often the interests of the ruling classes preside over the interests of the nation. Because too often these countries lack international solidarity and, instead of rallying to the defense of an attacked democracy, take refuge in short-sighted egoism which only aids the common aggressor and merely weakens the common cause.

However, to this gloomy picture there is another side more reassuring.

Above all it is the glorious resistance of the Spanish Republic against the onslaught of international Fascism. Whatever may be the immediate outcome of this struggle — into which Italy and Germany have hurled all the murderous weight of their formidable war machinery — the heroism of the fighters for liberty in Spain will forever remain one of the most glorious pages in human history and one of the surest gauges of the re-birth of liberty and right in the world.

It is the intrepid battle waged by the Chinese people against the Japanese invaders. Their courage and endurance we salute with emotion.

It is the victorious maintenance of democracy in many countries above all the attacks coming from outside as well as from within. In those countries where it is firmly guided by Labor and Socialist forces, as in the Scandinavian countries, democracy shows a remarkable advance and gives full proof of its vitality.

In the face of these antagonisms, which at present determine the fate of the world, our duties are clear:

To uphold with all our might the struggle of our Spanish brothers. To combat ceaselessly the pretended policy of non-intervention which, scoffed at by the Fascists, has resulted in placing the Republic before the choice of the necessary arms for its defense has clearly aided the villainous Fascist aggression against the liberty of a great people.

From the very beginning the International has urged all its sections to do everything in their power in order that Spain may at last have the aeroplanes and the guns indispensable for preserving the lives of women and children against bombardments of an unparalleled ferocity and for the safeguarding of universal democracy against the despotism of Mussolini and Hitler.

To this primary duty of coming to the aid of the heroes of liberty in Spain must be added other tasks which the International working class has to accomplish:

To give every possible aid and support to the struggle of the Chinese people.

To oppose the hesitations and betrayals of Governments, by making clear the obvious duties which are imposed upon us for the safeguarding of world liberty and peace: defence of democracy, organized nationally and internationally; collective security, assured by common actions of nations great and small; no more concessions to the dictators.

To assist the oppressed workers in the Fascist countries, who are fully aware that their liberation can only be accomplished by a revolutionary overthrow of the present regime.

Let the working classes conscious of their historic mission, seize the banner of liberty which has fallen from the hands of a bourgeoisie debased in the service of dictators! Let them raise the standard of battle against a capitalist world, doomed to decay and rushing into ruin! Let them take the lead in the combat against Fascism; for true democracy which will be the reign of complete personal liberty, of the right of nations to rule themselves, and of justice through international law!

Long Live Liberty!
Long Live Socialism!
(From the Bureau of the Labor and Socialist International.)

Proletarec's Picnic Was A "Grand Success"

After days of rainy weather plus threatening skies on the very eve of our picnic date, it suddenly cleared up giving us a perfect day for our picnic. The day was simply perfect in the full sense of the word. Not too warm, not chilly, the kind of day when one enjoys being outdoors.

We can't help commenting on the weather because it had a great deal to do with bringing the large crowd out to the picnic and making it the most successful and best attended picnic Proletarec ever had.

In addition to a big turnout of Chicagoans, we had with us a group of about 30 comrades and sympathizers from Springfield, Illinois, who came along with Johnny Gorskhek's orchestra. The Springfield comrades, and a swell gang they are too, were the very first to come and the very last to leave and I dare say they enjoyed every minute spent with us. The music Johnny's Orchestra dished out was "tops." His pol-

kas and smooth waltzes had everyone, young and old, on the dance floor throughout the whole afternoon.

The tombola game sponsored by members of the Social Study Club with a wide selection of valuable prizes on hand proved to be a real attraction.

Evening came but the crowd was in no hurry to go home. Everyone was having too much fun to think of going home. Finally along towards midnight with everything sold out, we packed up and left for home.

In a short time we will publish a complete list of all who made donations. Many of our comrades responded to our appeal for donations, we're glad to report. Also the gate prize winners and a list of all those who came from Springfield. In the meantime, we wish to express our sincere appreciation to all who in any way helped to make the picnic the grand success it was.

LACK OF SOCIAL SECURITY NUMBER MAY COST BENEFITS

Workers who do not give their employers their correct Social Security Account Numbers are risking possible loss of benefits should they become unemployed.

Without the positive identification of these numbers the state unemployment compensation division cannot properly record the earnings of workers and assure them prompt, accurate benefits in the event of their unemployment, Industrial Commissioner Frank T. Starkey, in charge of the division, pointed out.

He urged employers to guarantee the eventual protection their contributions under the state unemployment compensation law provide their workers by properly identifying them by their Social Security Account Numbers when making quarterly reports to the division.

Commissioner Starkey especially emphasized that numbers are available for all workers, even those 65 years of age and over, although these workers are not eligible to participate in the federal old age insurance plan.

Funny we spend billions for war and not a dollar to learn why war!

American Guardian.

LITTLE TRUE BLUE

Little True Blue, you'll blow your horn
And call us again one bloodier morn.
But were are the boys you no longer want?

In Flanders fields, fast asleep,
Will you awake them? Will your guns
Waken dead fathers to mourn dead sons?

W. A. Rathkey.

Your English

Neither, nor — Always use "nor" after "neither." If the integral parts of the expression are placed improperly, the meaning is not exactly expressed. The parts should be placed immediately before the words or phrases to be qualified.

Off of — Frequently improperly used when either the "off" or the "of" should be omitted, as in the following examples: "He jumped off (of) the pier," "Give me a yard (off) of this piece of goods."

Ought and Should — Both words imply obligation, fitness, or propriety, but they should not be used loosely. "Ought" is the stronger term and implies moral obligation. Never combine "ought" with "had," as, "You hadn't ought to do that." The correct form is, "You ought not to do that."

Free Speech

"There is plenty of free speech in Jersey City if you talk the right way." — Mrs. Lucile N. Hicks, before the Women's Division of the N. Y. Democratic State Committee.

Too Bad

Abie (finishing a letter) — And I would send you that five I owe you, but I've already sealed the letter.

FASCISM AT HOME

The fight against war and fascism begins at home. This is a lesson that requires repetition in these days when so many are trying to focus our attention upon war makers and fascists abroad. But the same class which breeds war and fascism in Europe, Africa and Asia is hard at work in America, slugging pickets, starving unemployed and building battleships; refusing Norman Thomas and others the right to free expression of their opinions and preparing the blueprints for American wartime fascism.

The mob which prevented Thomas from speaking in Newark, which attacked him and injured several others, was merely adding another horrible example to that lesson. The Detroit police, the Newark police, the Jersey City police, are branding in indelible symbols upon the heads and backs of workers the recognition that capitalism is capitalism everywhere and that nowhere is it anything but the enemy of the worker.

We have a real obligation to the workers everywhere to fight war and fascism. That obligation must be fulfilled by sending to them the aid they may need in their own struggle. But we do them great harm if we do not at the same time undertake the battle against fascist and militarist forces in our own country which will protect oppression and misery and war all over the world unless we stop them.

We are proud that in this struggle Socialists are playing such a promi-

nent part—in the struggle against boss violence through the Workers Defense League, in the fight against war united in the Keep America out of War Congress. But Socialists alone cannot win these battles. What is required is a united, militant, aggressive working class, zealous of defense of its rights and ready to defend them against all comers.

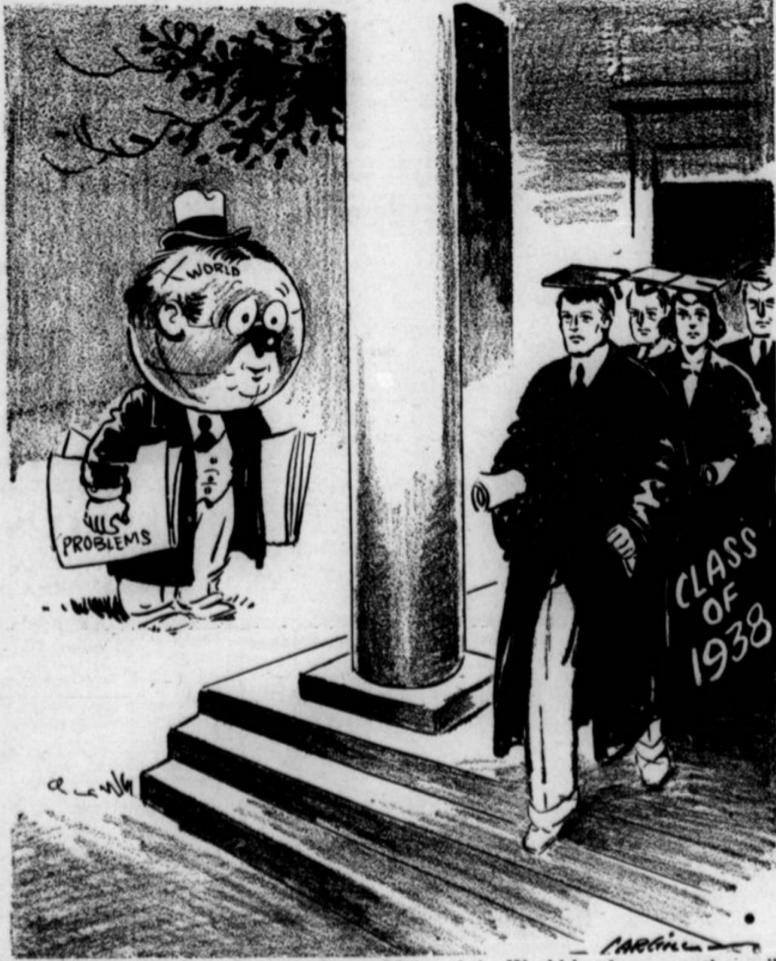
To the task of uniting the workers and all progressives we rededicate ourselves, secure in the knowledge that in their unity in struggle against war and oppression is the only hope for the victory of Socialism.—(Socialist Call.)

DECLINING BIRTH RATE

Most countries are facing a declining birth rate. But it is absolutely wrong to assert that the young women of today are afraid of maternity.

Women and men conscious of their responsibility claim with justice that the State should rather take care that living children of whatever age shall be fed sufficiently. The second important reason which makes those who could fulfill their duty and have children hesitate to endanger their unborn treasure, is the fear of war.

Also, women of today do not wish to be used as machines for bearing children but should desire to assume for themselves during their brief existence a little happiness, sunshine and human life by having fewer children.

Another class steps forth to conquer the problems of the World but how soon they will learn to their great disappointment that there is no place nor need for them.

So You're Graduating

By ART HOPKINS

"So, you're graduating, are you? Well... well... well!"

Yep, the young man is graduating. In fact, he is being graduated with honors. He's at the head of his class!

But now, when he goes out into the world of wage slaves, he becomes one of millions looking for that now almost mythical thing called a job. No longer will he be able to walk down those hallways swaggering, books in his arm. He walks the streets... from office to office; factory to factory. He hears the same story in different words from each attendant: "We're not hiring today." "No help wanted." "Come back next month, things may pick up by then!"

No Help Wanted

Hopefully he comes back next month; but then too he hears the same story: "No, we don't need anyone in Dept. we're cutting our force as is." Dejected, disgusted, weary and forlorn he tramps on to another factory gate. Private industry is not hiring! He applies for a WPA job; but the quota is filled.

Even the Louisiana high school seniors who adopted "WPA, Here We Come!" as their class slogan did not foresee that even the WPA has no room for all of them.

Industry is at a stand-still; government can't employ all its citizens. It has almost completely drained its appropriations already. And next February thousands of new students will be released from their childhood past-time of going to school. Thousands of new "hands" will be bidding their services in the keen competition for jobs. And next June—still others will be graduating... and so on!

It Just Don't Work

Our present economy is not organized to be able to give a job to every able-bodied and willing worker. Technological developments have ordained that millions of men must be unemployed if workers are working ten, eight and even six hours a day. The machine age, in which we are living, has made it a necessity that men must work only four hours a day, four days a week, and even the 6 hours are too long, in comparison to a working day in a socially organized society, where the present politicians, policemen, kings, soldiers and all other parasites are put into overalls and given shovels.

When labor awakens from its lethargy; when it realizes that it alone produces the fruits of life and hence will be organized to run industry, not for the benefit of a few but for the welfare of all, than that bright young man who graduates with honors and all of his fellow students will find work, work that will be a joy; hours that will be short and surrounding that will be pleasant.

Viva Mexico!

In the U. S., Ford and Tom Girdler defy the labor board and the Supreme Court—and wake up finding their property taken over for the benefit of the workers.

More power to the plucky Mexicanos, sez we. — John Paine.